



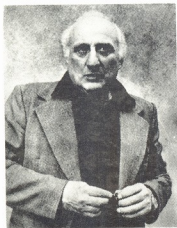
ISSN 0132-1307

# საბჭოთა ბუნოვება

10  
1982



ბორბონ უაილდერი



ეროსი მანჯავალაძე

# რენი პატარა ქალაქი

(კიეის ორ მოქმედებად)

გაღმთაქართული რეპუზ ბაზარიანი

მროსი მანჯავალაძე და მე დაემეგობრდით მისი სიცოცხლის უკანასკნელ წლებში, სულ ერთად ვიყავით.

ზვირად ვხედავდი მას დაღონებულსა და მოწყენილს, თუმცა ცდილობდა ეს არ ეჩვენებინა და სიცილეში, ხუმრობაში დამეღალა ღრმა, მტანჯველი, მღრღნელი განცდები.

ოი, ასეთმა მისმა განწყობილებამ მიგვიყვანა ერთ ჩანაფიქრთან, გადაწყვიტეთ დაგვედგა სპექტაკლი წარსულზე, განცდილზე, გარდასულზე, თითქმის დაიწყებულზე, სიკვდილზე, ქორწილზე, ერთი სიტყვით, გველაპარაკა იმაზე, რაც ჩვენ განვიცადეთ და გვიანახავს სიცოცხლეში... კაცი შედიხარ ასაკში და მაშინ გრწმობ მხოლოდ განცდილის გამოხატვის აუცილებლობას.

უცნაური და რთული პროცესია: ჯერ იბადება იმის შეგრძნება, რომ აუცილებელია გავზიარო ხალხს შენი განცდილი გრძნობები, შემდეგ ნელ-ნელა იკვეთება ხასიათები, შემდეგ აზრი, ბოლოს კი იწყება მასალის ძებნა, ბოლოს პოულობ საშუალებებს. მე ტორტონ უაილდერის „ჩვენი პატარა ქალაქი“ შევთავაზევ ერთს. ვიფიქრე, რომ ეს ნაწარმოები მის განწყობილებას შეეფერებოდა, შემდგომ ამ ნაწარმოების გაღმთაქართულების აზრი დაგვებადა. ეროსიმ მწერალ რეზო გამბრიამეს დაურეკა, რომელიც დაგვეთანხმდა, მაგრამ გავაფრთხილა, რომ უაილდერი ის მწერალი არაა, რომელსაც ასე იოლად შეიძლება მოვიკიდო ხელი, თანაც გვითხრა, რომ ეს მისი საყვარელი და სათაყვანებელი მწერალია. რეზოს ეროსი ძალიან უყვარდა და უარი ვერაფერს უთხრა, დაგეთანხმდა.

ეროსი და მე მოუთმენლად ველოდით პიესას. და აი, ნახევარ წელიწადში მშვენიერი ნაწარმოები გვქონდა ხელთ.

პიესა უაილდერის იყო, მაგრამ თავისი საკუთარი, განუმეორებელი, დასავლეთ საქართველოს ქალაქის ცხოვრებით ცხოვრობდა.

დავიწყეთ რეპეტიციები. ეროსის უნდა შეესრულებინა ხანშიშესული რეჟისორის ასისტენტის როლი, რომელსაც მიჰყავს წარმოდგენა და წარსულ ცხოვრებას იგონებს.

ეროსი ძალიან იყო დაინტერესებული ამ პიესით და გატაცებით მუშაობდა. ასე მაშინ ხდება, როდესაც პირველივე რეპეტიციიდან ჩანს, რომ როლი გამოდის.

რამდენიმე რეპეტიცია ეროსის ბინაში ჩავატარეთ და პირველივე მონახაზებიდან ნათელი გახდა, რომ ეროსი ავტორს კი არ თამაშობდა, არამედ ავტორზე დაყრდნობით თავის თავზე გვიყვებოდა რაღაც მალულს, საიდუმლოს, პირადას...

ეროსი მეშობდა და თითქოს ცდილობდა გმირის ქცევაში ის დაფარული კაეშანი ჩაექსოვა, მარტოხელ, კაცს რომ დაჰყვება ანრდილივით მუდამ. ეროსი ცხოვრებაშიც მარტოხელა კაცი იყო. ხშირად უთქვამს ჩემთვის: „სალამოს ექვსი საათიდან უკვე ვფიქრობ, რაშეღლა ღამეა წინ. მარტობის გრძელი, გრძელი, უძირო ღამე.“

ამიტომაც ხშირად ურეკავდა მეგობრებს და თავისთან ეპატივებოდა. ეს ბუმბერაზი, ვითომ მზიარული აღამიანი, ღმირით ინიღბებოდა, რომ ზალხისთვის არ დაენახებინა ცხოვრებაში მოუწყობლობისა და მარტობის გრძნობა.

ყველაფერი ეს ამ როლში — რეჟისორის ასისტენტის სახეში უნდოდა გამოეხატა, ცხოვრებაში ამას ვერ ახერხებდა, რადგან ძალიან მორცხვი და მორიდებული კაცი გახლდათ.

ამ მორცხვობას უნდა მიეწეროს, ალბათ, ისიც, რომ ხშირად მიზოვდა მარტო, ინდივიდუალურად მისთან

მემუშავა, სანამ როლი დაიხვეწებოდა, რეცენზორმა მოუშაღებელს ეჩვენებინა ნამუშევარი ახალგაზრდა კოლეგებისათვის, რომლებიც გარს ეხვიენენ კინომახიობა თეატრში.

ალარ გვყავს ეროსი, დავგრჩა მხოლოდ ხსოვნა, დიდი ტკივილი და რევანზ გაბრიაძის ეს დაუდგმელი

პრესა, რომელიც ავტორმა მისთვის, მის შესახებ და მისი სიყვარულით დაწერა. რევანზ გაბრიაძეს ძალიან უყვარდა მსახობი ეროსი მანგალოძე, რომელსაც მიუძღვნა ეს თავისი ნამუშევარი.

**მიხაილ თუშანიშვილი**  
სსკ სახალხო არტისტი

**პირველი მოქმედება**

მკრთალად განათებული სცენა. დარბაზი ნელ-ნელა ივსება ხალხით. გამოდის რეჟისორის თანაშემწე.

თანაშემწე ხელმარჯვნივ სამ სკამს დგამს, ხელმარცხნივ კი ერთ გრძელ სკამს.

ეს გრძელი სკამი ალავიძეების სახლს ნიშნავს.

საქმეს რომ მორჩება, ერთხანს კიდევ დაელოდება, სანამ დაგვიანებული მაყურებელი ადგილს მიაგნებდეს.

**რეჟისორის თანაშემწე:** — თქვენ ახლა ნახავთ პიესას, რომელიც დაწერა ამერიკელმა მწერალმა ტორტონ უაილდერმა, ბატონ მიხეილ თუმანიშვილისა და ბატონ ეროსი მანგალოძის თხოვნით, პიესა გადმოაქართულა რევანზ გაბრიაძემ, რომელსაც მანამდე არც უფიქრია ამ შესანიშნავი ამერიკელი მწერლის ამ საუცხოო ნაწარმოების ტრანსპლანტაცია ქართულ ნიადაგზე, მაგრამ შექმნილ ვითარებაში უარის თქმა გუქურადა და ხელი მიპოე ამ მეტად ძნელ საქმეს, რის გამოც, უპირველესად, პატიებასა სთხოვს ამერიკელ მწერალს, ხოლო თქვენ, ძვირფასო მაყურებელო, — შეწყნარებასა და ლმობიერებას.

საქმეაღორ დადგა რეჟისორმა ა-მ, მასში მონაწილეობენ ქალბატონები — ბ, ც, დ და ბატონები Z, X, Y და სხვანი და სხვანი არანაკლებ პატივსაცემნი, მაგრამ დროის სიმცირის გამო ჩვენს თხრობაში, სამუხებაროდ, შეზღუდულნი.

ახლა ასე ექნათ: წარმოდგენით გავბურღოთ დედამიწა და თავი გავყოთ მეორე მხარეს. ჩვენ დაკინახავთ ამერიკის ერთ შუადღის ძილს მიცემულ პატარა ქალაქს. დინახტე? კმარა! ვიყილოთ სამასსოფროდ ქონებები, დავბრუნდეთ სამშობლოში, ასეთივე პატარა ქალაქ №-ში.

ეს ჩვენი პატარა ქალაქი №-ი ლიხს იქით, მდინარე რონის პირას იმყოფება. გესმით მამლის ყვილი? საცაა გათენდება.

თითქონ მუქიდან დაყრილ გორაზე, მყუდრო სასაფლაოზე, რომელზედაც ბარე ორ აქ დამსწრე მაყურებელს ჰყავს მიბარებული დაუვიწყარი მიცვალბული, კინაროსებმა იცვალეს ფერი. პატიებასა გთხოვთ, თუ უნებლოდ სევდა და ტკივილი მივაყენე თქვენს გულს მთავონებებო. პატიებასა გთხოვთ, რადგანაც

პატივს ვცემთ თქვენს უფლებას, გაატაროთ თეატრში მზიარული საღამო, არათუ მიეცეთ მოულოდნელ თავსმოხვეულ სედას.

ცა ისევ მელნისფერია: ხეები, შენობები, ელექტრობოძები, პურის დროვი უცაბედად დაღვრილ ტუშის ლაქას ჰგავს.

სანამ ცისკრის ვარსკვლავი გაქრება, მოდი, გავერკვეთ ქალაქის გეოგრაფიაში, რომ მომავალში ვიცოდეთ, სად რა მდებარეობს და ვინ საით მიემართება. სცენის უკანა კედლის გასწვრივ „ბაღის კიდეა“. ასე უწოდებენ ოდიითვე ტროტუარს, რომელიც მიჰყვება ბაღს, ხოლო თვით ბაღს — „ბუღვარს“, გაღმწელი, დაუხამებელი ხალხი კი — „გუღვარს“. ამ ბაღის საუკეთესო დრომ დიდი ხნის წინათ განვლო. რა არ ახსოვს ჭადრების ხეივნებს, ახსოვს პოეტო, ახსოვს პოეტის ეტლში შემზული სტუდენტები, სუნამოთი დანაშული მკარაობები, სიმფონიური და აზიური ორკესტრები, ჰველმოქმედებითი ლატარაიები დარბ ბავშვითათვის ნაშვის ხის ფულის შესვაროვებლად. ახლა ხანდახან თუ ჩაივლის ლამაზად სედაიანი ქალბატონი ინგაროზა, „კრახანია მოსკვათი“ მკრთალად დანამულ აბრეშუმბავერდის კაბაში გამოწყობილი, საკომისიო მაღაზიის უდროოდ და იოლად წასული დირექტორისა ქვივი. ნათელა დაადგეს რაფაელს, — რა სალაისა ჰქონდი, რა ტებილი სიტყვა...!

ბუღვარს რომ ჩაივლით, კათოლიკეების ეკლესიის დაგანგულ სახურავს დინახავთ პირამიდულ კეობისათა შორის. კიდევ ცოტა მარჯვნივ, ფიზოსსა და კომისარიატის იქით, სიარულით გათილი ეკლარის ტროტუარზე იისფერმა რაბინმა მჩატედ რომ ჩაიარა, სინაგოგა მოჩანს, აი, იქით კი, სულ ახალი, მეოცე საუკუნის ჩვენი ცოდვების უკანასკნელი მოსანაწიებელი, თეოლოგიით ნაშენი, მკვეთრკუთხედებიანი ეკლესიაა, ყვრილ დამშვენებას რომ ვერ მოესწრო. იმის იქით კი გამჩენის დიდებული საუქუარი წარმოვიდგება. მეთათუ საუკუნეა დგას, კოთხედბაბლოგული, პერანგახებული მონასტერი, სამკედლოვანი, თალიანი.

აი, უკვე მეორე საუკუნეა, რაც იმ კლდის ქვეშ, პატარა მდინარე დაბნეული რომ გამოვარდება, ცხოვრობენ პოლონელები: იაბლონსკები, მიცკევიჩები, პაოტოცკები, ბელუცკები, დიდებული, შესანიშნავი გვარები. მის მღერ, რაც მათმა დაქვეითებულმა შთამო-

მკვლობამ ღილებს წარმოებას მიჰყო ხელი, ჩვენში ღილს ფილაჟი ეწოდება — **Полж** — ფილაჟ-თუმცა, ამას ჩვენს პიესასთან არავითარი კავშირი არა აქვს და არაფრისათვის ითქვა, ისე, როგორც ბევრი რამ ითქმება ჩვენში, საქართველოში.

მდინარის იქით გორაა, გორის იქით კი ტყარამე ცხოვრობს, ფენომენალური ტურტუცი. მაკვლობა ღმერთს, იმასაც არავითარი საქმე არა აქვს ჩვენთან და სიტყვას გაძლევთ, დღეს საღამოს მისი ხსენება აქ არ იქნება.

აი, ის დაუმთავრებელი სახლი ევრასოდეს ეღირსება სახურავს. ეზოში რომ ორმოცამდე დიდტუნა კრამიტი აწყვიტა, იმასაც წაიღებენ ოქტომბრის ქარიან დღეს, მათ ადგავსა თეთრ ბალახში თეთრი ჭია რვიანივით დაიკლავნება.

იმ მთის იქით სულით სნეულთა საეკლემოფოთა, ამა ვის ახსოვს, როდის რომელმა გამგე-ექიმმა შიმშილ-თან ბრძოლაში შრომითი თერაპია მოიგონა. სამაქრო-ებში ამაზღებენ პატარა დღეებს, რკინის საწოლებს, ამ საწოლების დეტალებს კი ნიკელით ფერავენ. სამ-კერხალის იქით ერთი პატარა ველი ვლია, მსხლიანი ადგილი, ამჟამად ღორით გარყვნილი და იავარქმნილი. (სცენაზე ჩაფიქრებული თეთრნაბადიანი მილიციის ფე-როსი შემოდის, მომზიბლავ გარეგნობის შუახნის მამაკაცია, თუ ამას მსახიობი შეძლებს და მისი თამაშო მაიმუნობაში არ გადავა, ეგებ ისე მოხერხდეს, თით-ქოს ცხენით შემოვლდა ცაკურით. ცხენს აქტიორი თუ ასანთის კოლოფზე ეკავრით „გაახმოვანებს“, ხომ კარგი, თუ არა, მაშინ ერთი თხოვნა: იყოს სერიოზუ-ლი და ადვილბულად სიმპათიურად სეველიანი).

**რეჟისორის თანახმად მწე.** — ცაკაურიძე ექვი წელია რაც გარდაიკვალა (ცაკაურიძე სცენის კუთხეში ისევ გამოჩნდება, ცას ახედებს, ქურდულ-ლად მიიხედ-მოიხედებს, გახსნის ქოლგას და კო-ლისებში დაიმალება). ამა ქოლგა და ბერეტი რა ცაცის საყარსია, მით უმეტეს, ცაკაურიძისთანა-ცაცისათვის. ვიტალი ცაკი კი არა, კვდის ჩამო-ნატეხია, ორთან, სამთან, ოთხთან, ხუთთან მებრ-ძოლი, ბუმბერაზი აქლემ-ვეფხვი, ცაკასისი თვა-ლი და ჭილა, კინალამ ორდენოსანი. პაპიროსის ფაბრიკაში მავნე დაღანაშობიან ბრძოლის დღის მაინცდამაინც ტუბერკულოზიანი ლაშჩირა, ხალ-ხის მტერი, მემარჯვენე ოპორტუნისტი, მახისტი, ტროცკისტი, შოამომავლობით აშარი და სულის მეთევზე, პომადიანი, აცვენილი, ახალი ცხოვრების ხორცმეტი, ასე შემდეგ და სხვა და სხვა ამაზე უარესი, შეუყვარდა ერთი დანახვით საზე-იმო-სადღესასწაულო პრეზიდენტში მდომ ამხა-ნავ ცაკაურიძის... სიყვარულმა და წვრილბუნე ვე-ჯიულმა ზემდებობებმა ხელი ააღებინეს ვიტა-ლის უკვლავურზე. რაც უყვარდა — ოჯახზე, სახლზე, თანამდებობაზე, მრგვალ ბეჭედზე, ხალის კიდეზე შიგრიმის ჩემპიონი გავლავ. გრძნობებმა უბიძგეს ვიტალის. შერთო ეს ასპიების კვერც-ხიდან გამოჩეკილი და აბასთუმანში გადახვეწილი-ყო. ახლა ვიტალი სწორედ ბარაკებისაკენ იჩქარის, ეშინია თეთრ ნახალს, დუშელი კოლე-გების ღამის ოპერაციის სამახსოვრო საჩუქარს, არ დააწვიმოს. კიდეც ივლის ეს უბედური ასე მალულად ორ წელს. შემდეგ კი აბასთუმანში უბედოდ დასრულებული, მერიტმეტად გალამა-

ზებული, თვითკვლევლობით დაამთავრებს სამარც-ხელო საცოცხლებს საევარას სახელად. ცაკა-რდში რა დაგვრჩება! ვაუთვლელუბო წერტილების შვეკრა და უისრო კომპანი. რადიოსტანციის ხს და დე გრიის დუტი. საფულაზე სათვლიანი თხა და აბასთუმნის გლიცერინივით ნიავი.

იმის იქით რომ იხაა, მერე კი ჩახალღული მესია, ცოტა მოშორებით მდინარის პირას მოჩანს სასა-კლავო, „ბოინი“, რომლის თავზე ღურჯ ცაში უხ-მოდ წერენ და წერენ უბილავი ღღესის ნელ სტროფების სავაგბი... იქით შეიღებია თამარ მეფის საფლავი იყოს, იმ დროინდელი მუხნარის ასევე შრიალებს, მუხნარის იქით კი ქარში გადაგ-დაბული რკინიგზის სადგური, სადგურზე მატა-ბადაზიგების ქალი ყუიის გუბარაგულ თევზზე ლამაზად შემოწყობილ მოხარულ მხალოს. ქალი მატარებლის ჩამოვლას ელის.

რა ნელა თინდება. კი მაგარა, რა წუთი ჩავთვა-ლოთ ვაგინება? რაზე შევთანხმდეთ? იქნებ ის წამი, როდესაც მზის სხივი შევლისვის ჭვარს შეებე-ბა. ან, ეგებ, მართლაც ის წუთი, ქვევით ბროწე-ულის ტუქში მატა ბეების ლიტერის რომ ჩაუ-ვლის და შეე კაბას აუტკაცუნებს? გესმის საყე-რავი მანქანის ხმა და მარმარილოზე ნიკელის ჩაქურჩის ხათრინი ცაკუნე? იგრძენით შრევის ხენი? ვან მუშაობს მთელი დამე? მთელი დამე მუშაობს ლილისფერქუთუთობიანი ქალების „ზაკრაიშიჩვი“ იანკელა. ცაკური მწეწედა.

„ჩუ“, პეტია, თეთრები ხომ არ გვიახლოვდე-ბიან? „პარსტო გათენდა, ვახსი ივანი“. მოდიო. ამას დაჯარქვათ დილა. დადნა უძილო დამე მძამში, დადვა გამჩენის ნაძობი დღევანდელი დღე. მოხიეთ კალენდარს გუშინდელი დღე. ჩავა-ქროთ საწოლები. მივესალმოთ იანკელას. (სცენას გაიჩრებს იანკელა — რანტონი ლაქის ფესისცმე-ლები, შვირ მოკლე შარვალ, წინდები თეთრი, პერანგი ლილისფერი. შოპია და ქოლგა შვი)

**რეჟისორის თანახმად მწე.** — მეოცე წელია იანკელა სახელმწიფოსთან მიჩქარის საქმიან პავ-მანზე ფაბრიკაში, მეოცე წელია მოწინავეა. გზად ორი ჯიშდუარაგული ძაღლის ქორწილს შეეჯრე-ბა, შეჩერდება, გაიფიქრებს, რას უნდა ნიშნავდეს ვარდის ბუჩქებში ძაღლების ექსტაზი გამთენისას, ცოლის თხოვნა, ფულს, საუკედურს შრომის წიგ-მამაში შეტანით, თუ რაზე უბედურებას, კედლის გაზეთში გაწერას, მაგალითად. იანკელა კულასე-ში გადის. ვისაც დეკორაციების გარეშე უჭირს საქმეტიკის უურება, მათ პატავი ვეით და დავე-ნმარდო, წარმოიდგინეთ, რომ ეს გრძელი სკამე-ქიმ იმდითრი ალფაბის სახლია, ეს ხალია, ეს წინა კარი ეს სამეზობლო ჭიშკარი, ეს საიმერე-თო. საიმერეთო ჭიშკარი, როგორც ევროპაშია მალეულო, მოვრთოთ ვარდებით, შევამკოთ უსურ-ვაზით.

ღედვის ხის ტოტზე სამარცხენიო, გაუგონარი ამბავი — მამალს გააზმორა და ხიდან გადმოვარ-და, ერთი სიკვდილი გაათავა, მიიხედ-მოიხედა, არავის დაუნახავს, დედლებს სძინავთ.

ამ ორ კვიაროსს შორის ჰამაკი ჰკილია, შიგ სტიფან ცვაიკის „ამოკი“ დებს, წიგნი — ცრემ-ლებით სველი ცხვირსახოცია, დერმანტინის უდა-ზე კი აღმასებავით მიმოურლი ღამის ნამო... რაც

ბატონი დიმიტრი გარდაიცვალა, ბაღა გადაშენდა, გლერტა და ქათანაცარა ჩასახლდა, ჩიბმა ლეღვი, ტუქმალი და მვენე ვეკილი მოიტანა, დაასა კედლები, გამრავლა ხვლიკი, ობობა, ქის კედლები ამოვისო ბალახით, წულის სარკვეზე მშრალად დევეს ესმინის ფოთლი, ქის სიღრმიდან გვცემს პანაშვიდის სუნი. წუმპეზე მოჩანს ნემსიყლაპია. ალაგ-ალაგ ამალგამამჭერად დამტვერად სარკვეზე თხუთმეტკაპიციანი შთავარა, ლეღვის ნელი ცრემლი, სევდა, სიჩუმე, წვიმის წვეთი, შტრბეული წვიმის შრალი. ქუჩის იქით ფანქარაში იასპინივით გოგო, ხმების უნაწესი საფეხურები: დო, რე, მი, ფა... მოცარტის ღამა პატარა სერენადა რომ გადაუვლის დაფნარს ნაავივით, დაღლილი აგურები, საომრად გამოსული ცალთვალა კატა, აივანზე წითელი ატლასის ბალირი მღვდლის შვილისხარის, სამი ფუტკარის, ფრთებს რომ იშრობს ფოთოლქვეშ, იღიბნად გამოგზავნილი ფუტკრები მოსახვევში. ფაეტონიდან ატმის სურნელი გაღმობივრება.

აი სამი სკამი, გელოვანებს რომ ეყუთვით ახლა, ფლიგელს რომ ამოაეითხავს ნახსენის თვალი, ის ხომ ფხალაძეს ეყუთვნოდა ოდენსაც, კაბინეტის ფოტოგრაფ-მხატვარს, პოეტის მეგობარს. წაიღო ორი წინდა, სამი ტრუსი, ორი ბერანგი, ზვიგინი ნეიტრი, აქა-აქ მელნით შეღებუა ჩიკნობი, დაორთქლალი ხმით აივანის ბოძს მშვიდობით უთხრა. ჩაიცვა თვრამეტა წლის, სამჯერ გადაბრუნებული პალტო, ბეჭები გაისწორა, ჩაჭვის ხიდთან ღვინო შესვა, ავი, მღვრიე.

წმინდა ნათელში, ამბობს ჰეგელი,  
წმინდა სინათლის დიად ბაგეში,  
ისე ცოტაა გასაგებელი,  
როგორც რომ წმინდა სიწყვიდადში.

მის შერე არავის უნახავს ფხალაძე, კაბინეტის ფოტოგრაფი...

ამასობაში ვაგენბერულა კიდევ. აი, ახლა თქვენს წინაშე ფარდა დაეშვება, რომელიც ვაგუყოფს ცოცხლებსა და მკვდრებს.

(ზევიდან ნელა ეშვება იისფერი ფარდა. ფარდა ვამპირავლება, მორთულია ვარდებით. სცენა, ირბიად გადაჭრის გაუპარსავი კაცი, ჩემოდანი, ჩაიდან და ნავთქურა მიაკვს. რეისორის თანა-შემწე მას ვერ ხედავს და ალბათ ამიტომ არაფერს ამბობს. ჩემოდნიანი კაცი ასწრებს ფარდის ქვეშ გავლას, ფარდა ეშვება და წყნარდება).

რეისორის თანაშემწე: — რამდენი ადამიანი წავიდა არმოუსვლელში, რამდენი ძვირფასი აჩრდილი დარჩა ამ ფარდის იქით. რამდენი წუხილი, საყურადღი, ფარეუბული იმედო, ანდა რამდენი ოცნება მიიძალა, სამუდამოდ ფარდის იქით... ეჰ, რამდენმა დატოვა გულში სევდა.

(ფარდის იქით გამოჩნდება ქალბატონი ნინო, ოცდაათი წლის მწვენიერი ვარდებით, ღედღედ, დედ, ბიცილად გაჩენილი ქალი. ქალბატონი ნინო საყურეებს იკეთებს, უბოს მიხეცტ-მოხეცტავს, სარეცეს ჩამოიღებს თოკიდან, დანამავს და უთოს სველი თითით გასინჯავს, უთო განაღობს, ქალბატონი ნინო უთოს აქეთ-იქით აქანება, ნახშირი რომ გააღვივოს. რა თქმა უნდა, ეს ყველაფერი უნდა წარმოიდგინოთ, რადგან არცერთი ნივთი სცენაზე

არ არსებობს. სანამ ქალბატონი ნინო საქმეებს რეისორის თანაშემწე განაგრძობს თბროსა...  
რეისორის თანაშემწე: — ქალბატონი ნინო ექიმ დიმიტრი ალავიას მეუღლეა. გვერდითაა რაც ქალბატონი ნინო გარდაიცვალა. ახალგაზრდა გათხოვდა. თვრამეტა წლის გახლდათ, ბორჯომ პარკში რომ გაიცნო მომავალი მეუღლე... ეჰ, როგორ გვაჯდა მაშინ დიმიტრი რუდოლოფო კალენტინოს! ახალგაზრდა, შვეიცოტის კოსტიუმი. რა პატარა ელუპებით სვამდა სამკურნალო წუღუნს დაიხვია კიოხვა „თქვენი, გჭერა, პირველი, ერთი ნახეით საყურადღებო...“ კიოხვა თამბი, თვრამეტა მხევეთა იყო. ნინომ თავი დახარა, დიმიტრიმ ტროსტით იასმინის ტრეტი მოწიდა, დაუნახა და თქვა: „ღღემდე არ მჭეროდა, დღისი შემდეგ კი საშულა-მოდ ქალწმუნე...“ ახე მოიყვანა ბატონმა დიმიტრიმ რაც ქალბატონი ნინო ვარიებით ხავსე, ბალახით აბინებულ ჩიხში, არქიელის გორაზე, რომელიც მაშინ ჭერ კიდევ არ ატარებდა ბატონ დიმიტრის ნათელ სახელებს. კიდევ ერთი სიტყვა, სანამ სამიერეთი კარები გაიღებდა: „შეატყეთ უტაქტობა, მაგრამ რამდენი წლისა ბრძანდებით?“ ისევ მოიწიდა იასმინის ყვავილი ბატონმა დიმიტრიმ და სევდაიანად უნახსუბა. „ზეგ, ოცდაათეა წრის ამთავრებს თქვენი მონამორჩილი მშის გარშემო. დაფიქრდით, ნინო, და თუ გადაწყვეტთ, მაშინ დაე ერთად ვუაროთ წრეები მშეს და დატკბეთ ვარსკვლავთ ციმციმით...“

დახ, მაშინ ოცდაათი წლისა გახლდათ ბატონი დიმიტრი, მხოლოდ შვიდი წლის პრაქტიკა ჰქონდა, მაგრამ უკვე მშვიდი ავტორიტეტით სარგებლობდა კოლეგებში და ხშირად ამშვენებდა მათ რიცხვს კონსალიუმების დროს. (თუ ამ დროისთვის გამანათლებლები შევლებენ ჩაქრონ „სიკვდილის ფარდა“ და შემდეგ სულ გააქრონ და სცენას დაუბრუნონ აღრიდელი სახე, ძალზე კარგი იქნება).

რეისორის თანაშემწე: ინათა, კარმაიკ ვაღაიარა, დიაგნოზა ჭურჭით, გაიხსნა დარბაზი...

ქალბატონი ნინო გარდაიცვალა, ბატონმა დიმიტრიმ კიდევ ექვსა წელი იცოცხლა. როგორ გავიდა ეს ექვსი წელი, ბატონ დიმიტრის ბუნდოვნად ახსოვს. აულიდა ბეებს ბალში ქვევიდან წამოსული ქარი ფოთლების და ისევ აუვადებობდა ბაღი გაზაფხულზე. ბატონმა დიმიტრიმ ატამი დარგო ნინოს საფლავზე, Persicum. სამსახურის შემდეგ ავიღოდა სასაფლაოზე, ჩამოუტყობოდა ნინოს ქვაზე, მოუყვებოდა აქეთურს, იქითურს. უმთავრესად საავადმყოფოს რაც შეეხებოდა. მაგალითად, „გრეტკა“ რომ დაეარტა და არ ჩანს უკვე მცირე მესამე დღეა. მელოგინე თათარაშვილმა გააღო ფანქარა, თვითონაც გაიცვალა და იოსებნიაცი გააცივდა. ასიაშოვნებდა, ვაგარებდა, საოპერაციონათვის საღებავი, სახურავისთვის კი თუნუქი ვიშოვიო, მოახხენებდა, უკვე მესამე კვირა წვიროს. ამიტომ კარი არ იკეტებოდა არც სახლში და არც საავადმყოფოში, მდინარე ვაგარდა, მთის სოფლადან აკვანი მოიტაცა... სამაგიეროდ, შენი დარგული ვარდი აჩქარდაო. ვაგარებდა ნინოს — სამასოდ ფანქრები ვაგწმინდეთ, შენ რომ შვრე: ბოდი ისე, ტრავიატიდან ნაწი ლღინითო, გიორგისთვის შარავლი ჩამოვიტანე, დიაგონალი, თბი-

ღისიდან, ზუსტად მოერგო ბავშვს, მასზე შეეკრიბო გეგონება. ამბობს, სერ იდენს ვკავარო, ასე ამბობს, თორემ სულ ნინოა, ასლია ნინოსი, ამიტომ. რომ ჩამოუტყდება საწოლთან მძინარეს — ვერ ძღება მისი ურებით დიმიტრი. ნინოს თუ მკონია, რომ დიმიტრის ფეხსაცმელი ესპირობება! ნუ ილეუვებს, ნინო. ნახე, გიორგის ფეხსაცმელები როგორ ერგება უკვე. ვინ იფიქრებდა, რომ ასე გაიზრდებოდა ეს ერთი ციკცა ბავშვი.

ასე იქნება ბატონი დიმიტრი მუულის სალფაზე, სანამ გაჩენმა მასაც არ ჩაუტყო სინათლე და უჯანასყნელი, რაც დანახა დიმიტრის თვალებში, იყო ატმის ტოტი და ზედ დევივით ჩამწკრივებულ ვე უჯანასყნელი... ატამმა მის მერი იბარტა, ორ გახდა — ერთი ნინოსი, ერთი დიმიტრის; არ ისხამს, თავს იცავს, ალბათ, ტოტები რომ არ დაამტვრიოს გამვლელმა.

(სცენაზე შემოდის ბატონი დიმიტრი, რალაქ მოკეცს ცვირსახოცში გავეული).

რ ე თ ი ს ო რ ი ს თ ა ნ ა შ ე მ წ ე. აი, წუხანდელმა ქაჩმა ნაშთი დაგვიტოვა. თბილი ნიავი, ნიავს მაგნოლის სურნელი მოკვს და სურნელში გახვეული ბატონი დიმიტრი და ის ერთად ამოვიდნენ ტელმანის ქუჩით პატარ დამიანეს ეკლესიის მხრიდან. ბატონ დიმიტრის ხელში ცვირსახოცში გახვეული ხუთი კვერცხი უჭირავს — დღევანდელი მონარაბი, უარის თქმა არ იქნებოდა (ნინო მოიხედავს, გაუზარდება, უთოს გაღადგამს, დანამავს ზეწარს, ორ კუთხეს მუელღს მიუწვდის, ორს თვითონ ჩაეკიდება. ნინო ისე ძლიერად გაქანავს თავის კუთხეებს, რომ ექიმის წონასწორობას კარგავს. შემდეგ ქალბატონი ნინო სახლში შედის).

ი ს ი ნ კ ა. ცივია ცივია! წყალი ხომ არ გინდა, ექიმო? დიმიტრი. დამიხსი ერთი, შენს გაზრდას.

ი ს ი ნ კ ა. უშიღარი ჩანხარ, ექიმო. ნავარებში იყავი?

დიმიტრი. როგორ მიხვდი? დამიხანე ალბათ.

ი ს ი ნ კ ა. ფეხსაცმელი გაქვს დასვრილი წითელი ტალახით, მაგნარი, ნავარევში იცის მარტო.

დიმიტრი. შენ შეგაჩვენა დიმიტომ.

ი ს ი ნ კ ა. დავუბახო სახას ბიუს? გაგიწმინდოს?

დიმიტრი. ნუ შეწუხდები ისინკა?

ი ს ი ნ კ ა. აბა, მაშინ ვაიქეცვი, ხორცს ამოგიტან. იმისთანა ვარდით ხორცი ბქონდა იაშვილს. ფრიდა რომ თხოვდებ, გაიგებდი ალბათ, ექიმო?

დიმიტრი. არ გადამჩიო! ვისზე ბიუ? იანკელაზე ხომ არა?

ი ს ი ნ კ ა. როგორ მიხვდი, ექიმო? წაიღო მამაჩემმა საქაშერი უველაფერი. მოვა, ალბათ, შენთან მალე, თვითონ გიტყვის უველაფერს. (ისინკა მირბის). ცივია ცივია!

რ ე თ ი ს ო რ ი ს თ ა ნ ა შ ე მ წ ე. ამასობაში მწის სხივები ცერად ჩაწვნიან ბულვარის ამომზრად აუზში და შიგ მთვლემარე სამფეხა ძაღლი გადვითქვს. განათდა პოეტის ბეტონის ქანდაკება, პოეტის ხელში ჩამდგარ წყალში ბელუარ შევილს აბანავებს. პალმის ტოტებში სხივები იმტრევა (სცენაზე მეშუშე თვედორე გამოჩნდება).

რ ე თ ი ს ო რ ი ს თ ა ნ ა შ ე მ წ ე. თვედორე რაქველი კაცია. სადმე, რომელიმე პარაზში რომ იხანავდნენ პატიოსნების ეტალონს, თვედორეზე უკე-

თეს ვერ შეინახავდნენ. სანამ ალმისი ბქონდა თვედორე მეშუშეს, რა უჭირდა, ზომას აღებდა, პირველს გადაიწერდა. ღმერთო, ვაჟი ჩემი ვადასერავდა მინას, ჩახვამდა და... ალმისი ჩაიწა... თვის, ჩანი წავიდა, შაბათი-კვირა მოიშალა, წმინდანები აერია, ახლა ასე ეწო-ეწო დეებტრება, თუ სადმე შემთხვევით მინა იშოვა და ის მინა თქვენი ფანჯრის ზომას დაემთხვა, ხომ კარგი, და, თუ არა, კარგად იყავით, წავა თვედორე ასე. ტელმანის ქუჩით, რადლიან მხარეს გაუვებ... თვედორეს ცოტა უფრო დაკავდა, ამიტომაც ასე ტიტილად რომ ილიმის უაზროდ, და უველაფერზე რომ თანახმა...

დიმიტრი. დელა მშვიდობისა, თვედორე.

თ ე ვ დ ო რ ე. კი ბატონო, კი, რავე არ გახლდით ფეხიოში, მივართვი შენი ბარათი. გამსინჯეს, ჩემო ბატონო, დედლურადაც და მამლურადაც. მარლიანს ერიდეთ, შლის თუ რამე გაქვს, ჩაიცივო, სიმძივს ნუ ასწვთ. ნამტინი კმაყოფილი ვარ, მარა, არ გამოგოთ ცუდად, დიმიტრი ბატონო, კარებში რომ ზის უმაწვილი, იმას შენ გენაცვალეს ვერ ეტყვი. გაბრიელ ეისკოპოსმა თქვა: ვისაც დიმიტრი და მისი რიტუა არა სწამს, იმას რალა კეთილი საქმე არ სჭუტა შეუძლია ქვეყანაზე. ამხელა შუშა თუ გაქვს ჩამტვრიულა, ჩაიგვანე, დიმიტრი...

დიმიტრი. ამდლომა, თვედორე, მაგრამ რომ არ მაქვს, რა გყო, რით გაშველო...

თ ე ვ დ ო რ ე. შენ კარგად მეყოლე, ისე ამველი, ვნახავ ჩემ დიმიტრის-თქვა.

დიმიტრი. ნუ დაიკარგები, ნუ მოგვანატრებ თავს... ქალბატონი ნინო. თამუნე, გიორგი! ადექით, ბავშვებო, რა დროს ძილი!

თ ე ვ დ ო რ ე. კარგად მეყოლე, ნინო...

ქ-ნი ნ-ნი-ო. კარგად მენახე ჩემო თვედორე. გიორგი! თამუნე! ადექით! (დიმიტრის) ადრე არ გათხარი, დიმიტრი, შემეცოდე, ფერი არ მომეწონა შენი, მაგრამ ასე არ შეიძლება. მთელი ღამე ფანჯარასთან ვავატარე, რა არ ვიფიქრე... როგორ არის ის საწყალი?

დიმიტრი. არაფერი მაინცდამაინც. სლორიცისტიტი. ცოტა ღვიძლი აქვს გადიდებული.

ქ-ნი ნ-ნი-ო. შუშა თუ აქვს იმ საცოდავს?

დიმიტრი. შუშა აქვს, მაგრამ ნელად, ბუშტებს უშვებს და შაშინებს. (ამ სიტყვებით ბატონი დიმიტრი ბალს შემოუვლის და შინ წვევა).

ქ-ნი ნ-ნი-ო. ქალი ბალმის ქვეშა, უველი განჯინაში, ჩაი ადუღებულთა, დაგეინა ერთი-ორი საათი, არ იქნებოდა ურიგო.

დიმიტრი. კარგი იქნება, რა თქმა უნდა, ამის საშუალება რომ იყოს. რა დღეა დღეს? ხუთშაბათი. მესტიიდან დღეს ჩამოჰყავთ ის ბავშვი, სადაცა გამოჩნდებიან...

ქ-ნი ნ-ნი-ო. აბა, მიდი, მაშინ დროს ნუ კარგე, მიდი, შენი ჰიორიმე... არა წიქლს რომ არ დაგავხეწო. არ იქნება.

ქ ე თ ე ვ ა ნ ი. ნესტან, ნესტან! ნესტან! ადექით! რვა საათია უკვე! თენჯის ვიცი რომ გვიძიავს, იცოვად, ამოვად და წყალს დაგახსამ!

ნი-ნი-ო. მიტო, არ უნდა გეუბნებოდე. მაგრამ უნდა უთხრა რამე გიორგის.

დ ი მ ი ტ რ ი. მოხდა რამე?

ნ ი ნ. არა, არაფერი, მაგრამ პატარა რომ შეყავდა, რა უფრადლებიანი იყო, როგორ მეხმარებოდა, წყალიც მოქონდა, ვოროშილოვის ქუჩაზე მხვედ-პოდა, ბაზრიდან რომ ვბრუნდებოდი, ჩამომარ-მედა ჩანთას, აბა მოთხარი, ძენლია შეშის დაჩე-ხვა? ხომ არ გავუწერები? ყმაწვილი კაცია, თვი-თონ ვერ უნდა მიხვდეს? (ექიმი ამ დროს ტაფის სახელურზე კვერცხს ტეხავს, ტაფაშუქვარს იშხა-დებს).

დ ი მ ი ტ რ ი. დღემდე ჩემთვის არაფერი გითქვამს...  
ნ ი ნ. უზრდელია-მეთქი ვერ ვიტყვი, მაგრამ ძალიან გამოიცვალა... სარკესთან ისე არ ჩაივლის, რომ არ ჩაიხედოს. შარვლი რომ მუდამ ჩავარდნაზე ჰქონდა, ახლა ქამარი ჩაქოვანივით გულზე ადევს, თმას ისევლებს წამდაუწუმ. რომ გულაპარაკება, სხვაზე ფაქრობს, კალათბურთის მეთი არაფერი არ აინტერესებს, ღმერთო, მომკალინი თამუნი! გორგო! ცხრის თხუთმეტი წუთია, ესენი კი არ ამდგარან!

დ ი მ ი ტ რ ი. გორგო!  
ნ ი ნ. თამუნი!  
გ ი ო რ გ ი. (კლესებიდან) ჩამოხვედი, მამა?  
(ექიმი აიღებს ტაფას და სცენიდან გავა)  
თ ა მ უ ნ ი. რა ჩავიცვა, დედა?  
ნ ი ნ. ფორმა, აბა, მეტი რა უნდა ჩაიცვას მოსწავ-ლები? გარეცხილია და გაუთოვებული.  
თ ა მ უ ნ ი. სკოლას რომ დავამთავრებ, ამ ფორმას დაწვავ.

ნ ი ნ. ჭერ დაამთავრე.  
თ ა მ უ ნ ი. რაღა დამჩნა (ოცნებით) მოვა ვაზაფხუ-ლი, ქალაქი მოირათვება ვარდებით, ხალში ბულ-ბული იმღერებს, მურაბების ხარშვის დრო დად-გება. აი, სწორედ მაშინ შევუხებთ ამ საზღვარ კანას ატმის მურაბას, ფუ, როგორ არ მიყვარს ატმის მურაბა, მეტიჩარა მურაბა, მე მალაზიისა ჭები მიყვარს.

ნ ი ნ. შვილო, არავინ გაგაგონოს, იტყვიან, დიმიტ-რის ქალი გაგაყებულაო.

თ ა მ უ ნ ი. უთხარი, დედა, გიორგის ვინ უნდა დაიბა-ნოს პირველმა პირი? (სცენაზე ერთად გამოჩნდე-ბიან ბავშვები. გიორგი თექვსმეტი წლის ყმაწ-ვილი, თამუნი — თორმეტი წლის გოგონა და ნესტანი და თენგიზი მათი წლოვანების შესაბამის-სად. ბავშვებს ზელში ჩანთები უჭირავთ. ჩქარა და უწყნაროდ საუბრობენ. შორიდან ისმის ქარხნის საყვირის ხმა).

ნ ი ნ. ცხრის ნახევარია ვი, რომ ვერ მოასწროთ! რ ე ტ ე ს ო რ ი ს თ ა ნ ა შ ე მ წ ე. უკვე ითქვა, რომ იმ კლდეთან პოლონელებმა ოდესღაც კლდების ფაბრიკა ააგეს. მერე დრომ თავისი მოიტანა, ფაბ-რიკამ პროფილი გამოიცვალა — ერთხანს ფეხ-საცმლის კალაპოტებს უშვებდა, გაღმა რომ ფეხ-საცმელების ფაბრიკა დგას, იმისთვის, ახლა კ ე დღეიტობამდვთულების იზოლაციით არის დასაკმე-ბული, და, როგორც ჩანს, არცთუ ისე ურჩავოდ-ამ ფაბრიკის საყვირის ხმა ქალაქს საათად ემსა-ხურება.

ქ ე თ ე ვ ა ნ ი. თენგიზ, არ გაბედო! ამის უფლებას არ მოგცემ არავითარ შემთხვევაში! ბატონმა დი-მიტრამ კატეგორიულად ამიკრძალა, არ შეიძლება

ქამის დროს კითხვა. მებრავი გამოდი, ოლონდ ჩანმრთელი იუავი.

თ ე ნ გ ი ს. დედა! გეოგრაფია გამოძახებს, ორე-კე-რა არ გავუძახივარ! მიუტურებს და ფავს-ოქანსს! მახეს მიშაადებს, მომე წიგნი! სად იწყება რიო-ნი?

ნ ე ს ტ ა ნ ი. ხომ ვაჩვენე რაუკაზე რიონის სათავე. დედა, მე ხომ კარგი მესხიერება მაქვს?

ქ ე თ ე ვ ა ნ ი. მომე საშაქრი! საშაქრე იმისთვის არ არის, რომ წიგნი მიაუღლო.

ნ ი ნ. თექვსმეტი წლის ბიჭისათვის, მე თუ მკია-ხვთ, ხუთი მანეთიც ბევრია.

რ ე ტ ე ს ო რ ი ს თ ა ნ ა შ ე მ წ ე. დაწუნარდი, ძვირ-ფასო მაუტურებელი, აქ ძველი ფულით მიღის ანგარიში. თუცა ძენლია დევთანხმო ამჭერად ქალბატონ ნინოს. არის სიტუაცია, როდესაც ათი შაური თერთმეტი წლის ყმაწვილისათვის ერთობ ცოტაა. ახლა გიორგის დღევანდელ ფულზე ათი შაური აქვს. მაშინდელზე კი — ხუთი მანეთი. ორი მანეთი ღირდა ერთი პორცია ნაყინი, პირ-ველი სამი ორი კინოთეატრ „დამკვერდში“ ორი მანეთი ღირდა. რა თქმა უნდა, ერთი ადგილი. ერთი ჭიკა მწესუმწიკრა ერთი მანეთი ღირდა, მაგ-რამ რაც მართალია, მართალია, ჭიკა იყო და-ლაღვიცილი, ბურაო, ჭიბებს ამრგვალებდა, ბარძაქს ათობდა.

გ ი ო რ გ ი. დედა, „აკაკის აკვანი“ გამოდის ორშა-ბათს...

ნ ი ნ. არ ვციც მე კინო! ვერ გავიგე, სად ხარჯავ ამდენ ფულს. კარგი, კარგი... გამოდევითებს მამა-შენი და ვიტყვი, ცოტა წაგამატოს კიდევ. მაგრამ მაინც არ მესმის, რად გინდა ამდენი ფული! თამუნის ოცდახუთი მანეთი აქვს უყვე. სრულია დაცე არ გამოიკრდება, თუ სამაისოდ ოცდაათი მანეთი ექნება. თითქმის ორჯერ უმცროსია შენ-ზე და შენზე ორჯერ მეტად გონიერი და მომ-ჭიბრეა.

თ ა მ უ ნ ი. მე ოთხი წლით პატარა ვარ, გრამატაკაში ვხმარებო. უღვაში ამოდის, მაგრამ „წ“ და „შ“ ისევ ერევა. „აკაკი შერთული შერილებს შერდა მწობლებს“. დედა, მე ასე მესმის, ფული იმის-თვისაა, რომ აგროვო. არა, დედა?

ნ ი ნ. არა, არც ასეა, ხანდახან კიდევაც უნდა და-ხარტო... (შორიდან ზარის ხმა ისმის.) პირველი ზარია, აბა მაღელ! (ბავშვები ადგილიდან მოწყდე-ბიან და სკოლას მიამურებენ).

ქ ე თ ე ვ ა ნ ი. თენგიზ! თენგიზ! გოგლი-მოგალი მაინც არ ქამა... (ჭიბიდან პატარა გამოქვივალე ფისი იღებს და მუეს უპირისპირებს). რა ვქნა ახლა, ბი-ნჯი გავარჩიო თუ კაბა გამოვჭრა? გაივრ ჩანაყ-რები სად აქვს ამა!

რ ე ტ ე ს ო რ ი ს თ ა ნ ა შ ე მ წ ე. ნესტანი თექვსმე-ტი წლისაა, გიორგის ტლია, მაგრამ ეს არაფერს ნიშნავს, ნესტანს ქუჩაში არ დაუწყია ხეტიალი. არ იკადრებს, სხვანიად ვაგრძილი გოგოა. ოლონდ ერთი კია, ამ ბოლო დროს უფრო დიდ-ხანს და ღრმად უყურებს თავის თავს სარკეში, სარკეს კი, მოგებნებნათ, ფსკერი არ გაჩანია.

გუნენ გიორგის, როგორც იქნა, მოუტანა კადრე კინოფილმიდან, რომელზედაც გრეტა ვარბოა გა-მოსახული. სამი მანეთი მისცა გიორგიმ კინო-



შეკანკისის შევირდს ახლა კი ქალბატონმა ქეთევანმა გრეტა გარბოს კაბის მიხედვით უნდა შევიროს კაბა, დავითი რომ პარაშუტის აბრეშუხით დააქილდოვეს სამსახურში, აი იმ ნაჭრისაგან (ქალბატონი ქეთევანი კადრს ვებნერ იღებს. ბრინჯს მაგიდაზე გაშლის და წყნარი ღიმილით არჩევს. სცენის მეორე მხარეს ქალბატონი ნინო ნათურაზე წამოკმულ წინდას ქულის უკემსავს, ააქმეს რომ შორჩება, მკობრებს დაინახავს და აღერსიანა ღიმილით მისკენ მიემართება).

**ნინო.** დღლა მშვიდობისა, ქეთო, როგორ გვიხსნა? ქეთევანი. წუხელ არა უშავს, წინევეც კარგი მქონდა, ზატონი ღიმიტრის შინ რატომ არ ეძინა?

**ნინო.** სოფელში წაიყვანეს ავადმყოფთან. მერე მეორესთან გადაუყვანიათ. ხომ იცო, სოფელში როგორ იცან, ექიმო რომ გამოჩნდებოდა. მომე ბრინჯი, გავარჩევ მეც.

**ქეთევანი.** აბა, ღირს ამაზე შეწუხება? (მეწუფეს ცოტა ბრინჯს) წელს რამდენს აპირებ ლედვის მუარაბის გაკეთებას?

**ნინო.** საერთოდ, რამდენსაც მოიხაბს თამუნიახ ხე. ღობესთან რომ დგას, ის საქმელად გვიწდა. ძალიან მარგებელია, ძალას მატებს... (სიჩუქს). აი, ცხვარს რომ გამოიყვანენ იმ მთაზე, ასე მგონია, ბავშვობა მიბრუნდება...

**ქეთევანი.** (შეწუხებული). უიმი, გამოჩნდა უკვე ცხვარი ღმერთო მოქალი, ათის ნახვარია უკვე? როგორ გარბის დრო. ისე მეც ძალიან მიყვარს მაგ აქრის ყურება.

**ნინო.** აქედან დაბერტული თუთას არა მკავს?

**ქეთევანი.** მე კი რატომღაც არსენა ოქლასვილი მახსენდება. რამდენი ხანია კინოში არ ვყოფილვარ, ნინო... შარშან ორი დეკემბერი იყო, მზიანი დღე, ქარის მერე რომ იცის, ზამთრის ბოლოვითა გამკვირვალე დღე, ნახა ვანამე ვნახე, ფეტონათ ჩამოატარეს, შამის საღას გუფიციბი, შენ სახლში არ იყავი, ისე დავიბენე, აქეთ ვეცი, იქეთ ვეცი, ისეთი ლამაზი იყო, გაცდილებით უკეთესი, ვიდრე კინოშია, მაგნოლიის უვაილი ელო გულზე, გამოიყვრდა. საიდან ამ ზამთარში მაგნოლია-მეთქი. გვერდათ გრიშაშვილი ეჭდა, მანდარინებით ნახებ კალათა ელო მუხლებზე, საუელი და ქული, კრაველისა მქონდა, ისეთი სიმპათიური იყო. უკან „უმაღლინი“ მოპყვებოდა. კიდევაც ვიფიქრებ, ახეთ ხალხს რად აჩვენებდ ასეთ მოუკვლელ ავადმდებს-მეთქი. არა! საოცრება მოხდა, შევხედე ნატას! ახლა ვარდების თაიგული მქონდა გულზე დაფენილი. ისე ნაზად გამილიმა, ისე აღერსით! გრისაშვილმა ხელი დამიჭინა... რაღაც უთხრა ნატას. აი, გუყვები და დედას ვფიცავ მეტრება, ციცი, რომ არ შეიძლება ამაზე ტარილი, მაგრამ მაინც მეტრება... სიმღერა მომიმინა ლექსის თქმა არ ვიცო, რა დამემართა... არა, ნინო? რა არის ბედნიერება არა? სულ რომ არ ელი. მაშინ მოვა... ან რა უნდოდათ აქეთ, ან რატომ გამილიმა? უკან დიდი კაცები მიპყვებოდნენ „უმაღლინი“ (ოენგინის ხმა კულსებთან).

**თენგიზი.** დედა, დედა! ქეთევანი. რა იყო, რა მოხდა? თენგიზი. ჩანთა დამჩა, გადმომიგდ.

(ქეთევანი ერთი წუთით გადის სცენიდან და)

ისევე ბრუნდება. ნინო ამ დროს ბრინჯს იჭებ დაყრის და გახეთს დააშტერდება).  
**ნინო.** გაგაუღება ადამიანი! ნახე ეს ჩვენი ქვეყანა! დავი, ნანავეც უუთში ეძებს საქმელს... რა კარგია, რომ იქ არ დავიბადეთ და ჩვენი შვილებიც იქ არ გაჩნდნენ.

**ქეთევანი.** მაღლობა ღმერთს! მაღლობა ღმერთს... ეს საცოდავი კარტოფილის ნაფცქვენს რომ პირდაპირ პირში იღებს, ვაი შვილო, ვაი შენს დედას უზღებურს!.. არადა, ცოტა რომ დაბანო და ცოტა რამე აქამო, რა ლამაზი ბავშვია, არა? საცოდავის ნეტები როგორ უჩანს... არა, არა, რახა ვარა-გაღარჩენილი... ხანდახან ვითომ რაღაცა ისეთი, ამისი არ ვარგა, ან რამე. არა, არა, როგორ გეაღებება! კარგად ვართ, ბავშვები გვეწვდება. შრსანიშნავი ქმრები გყავს! ხმა არ გვაქვს ამოსაღები. მო მართლა, ამ გახსენებაზე, დიმიტრი რომელ საათზე მოვიდა?

**ნინო.** გათენებოსია, მთელი დამე ასე ატარებს თურმე. რაღაცას უყვებოდა, ვერც გავიგე კარგად, ბარტყე ტუქში მოვხვდიო, გუმბათიანიშო... ძალიან გადილია, ხუმრობა საქმეა, ამხელა ქალაქი აწევს ბებებზე... ის დედაჩემის ღორი თუ გავყიდე, უნდა გავამგზავრო მოსკოვში...

**ქეთევანი.** მოსკოვში? ეს რა თქვი, ნინო?

**ნინო.** მასოვი დიმიტრის ოცნებაა, გაგაუღებოთ უნდა ნახოს ბოროდინოს ველი. მაგრატიონს წიფი თითქმის მზად აქვს, ახლა ბოროდინის ველი თუ ნახა, უკანასკნელ თავს დაწერს და წიფიც მზად ექნება. ხომ იცი, ბოროდინოზე დაიღუპა მაგრატიონი.

**ქეთევანი.** ჩემი დავითი ამბობს, ვერ დაიჭრებ, რომ დიმიტრი ექიმაო. მეცბრამეტე საუყუნია! პირველი ნახვარი მასავით არავინ იცის. პრაქტიკომა ექიმა კი არა, ავადმყოფებმა არ იციან ეგრე ისტორიაო. ის პირველი წიფი ერთელე მეორეზე დავითს სასთუმლოთან უღებს. მაგრატიონზე, წარმომიგვინია, რას დაწერსო.

**ნინო.** (ძალზედ სერიოზულად, საიდუმლოდ). ქეთანა, არავის ეტყვი?

**ქეთევანი.** ბავშვებს ვფიცავარ.

**ნინო.** იცოდე, ამის თქმა არ შეიძლება (ნინო ყურში ჩასჩურჩულებს რაღაცას ქეთვინის).

**ქეთევანი.** ა, ა! პეტრე პირველიც?! (ნინო ისევ ჩასჩურჩულებს ყურში).

**ქეთევანი.** ა! კომპოზიტორი ბოროდინი?! ცუდადა ვარ, პატირ... (ნინო ისევ ჩასჩურჩულებს ყურში).

**ქეთევანი.** როგორ გეაღებება, ნინო, განა ეს თვრამეტი წელი საქმარისი არ იყო, დარწმუნებულიავით ჩვენს ერთგულებაში? რა გრგაღს არ გადაუვლია ჩვენს თავზე, რა ქარიშხალს (ქალბის ისე აუწყუდათ გული, რომ ერთმანეთს გადაეხვივნენ და აცერმღებელი თვლებით ასე სხედან ერთხანს).

**ქეთევანი.** გუშინ ქალაქში ვიყავი, ფლეიშმანთან ბუკელი მქონდა დატოვებული. ნეტა, ის არ მენახა. რაც ვნახე (შწარედ ამოიხრბებს).

**ნინო.** (ფრთხილად, სათუთად) ოთარ გამრეცლს ნახავდი.

**ქეთევანი.** რა ექნა, ძმა, რა ექნა, როგორ დავი-



ლუბე, კიდევ კარგი, დედა და მამა ვერ მოგწერ-  
ნენ ამას: პიკაკი გაქონილი, ზურგი გამოხუნებუ-  
ლი, გაუპარსავი, ერთზე წინდა აცვია, მეორეზე  
არა, ხელში მაკრატელი, დასდევდა ამ ხალხს,  
ენეწება სალუტებს გამოავტობით, ქრის და  
ვერც ქრის, ბელები უჯანკალებს, გახსოვს, რა  
ლამაზი იყო? სახე ხორცავით აქვს დაქევილი,  
იმდენი ვიტირე წუხელ, რა ქანს დავითმა, კიდევ  
რითი დაემზაროს?

ნ. ნ. ნუ სიტრი, ქეთევან, ნუ, მაგის ბელი ასეთი  
ყოფილა...

ქეთევანი. (ცოტა დაწყურადება). თქვენ უშობელს  
ვერ ვებღავ.

ნ. ნ. გავჯვალეთ გერმანულ აკორდეონში. შეგა-  
წუხათ ხომ გიორგიმ? გაახმო ბალი მაგის სიმ-  
ღერამ. საშინელება, საშინელება!

ქეთევანი. არის ერთი ადამიანი, ვისაც ძალიან  
მოსწონს გიორგის სიმღერა, უო, გელპარაკები  
და აღბოთ, ტავას სახელური დაეწვა! (ორივე  
სახლებსაკენ მიიჩქარა. ქალბატონ ნინოს გზაში  
რევისორის თანამეგწე შეხვდება, გზას დაუთ-  
მობს და დადგება თავის ჩვეულ ადგილზე).

რევისორის თანამეგწე. აი, აქედან თუ გი-  
ხედავ, კოლხეთის დაბლობის მთელი სამკუთხედი  
ჩანს. დიდებული სანახაობა, სადაფის ნივარა,  
ანტიკური პოეზიის ქვეყანა, იმ სალურჯის იქით —  
შავი ზღვა, ევქსინის პორტი. იმას იქით  
საბერძნეთი, ადრიატიკა, ჩვენს წინაპართა საოც-  
ნეპო მხარე, ათენი, ხმელთაშუა ზღვა, აკრძალუ-  
ლი პორიზონტები, დავიწყებული აზრები, ჩამა-  
ვდა მზის ოქროს ბილიკი. აი, კიდევზე რომ წაშ-  
ლილი გზა ილყანება, ძნელად შესამჩნევად, ახლა  
რომ ეკლებითაა გადაბარდნილი, დრო იყო, ზედ  
სიცოცხლე ჩქეფდა. მიმოდიოდნენ პოეტები და  
მათემბატოცებო, ბერები და ფილოსოფოსები.  
ზბრლო გლებები, აზნაურები და მეფის მსახურნი...

ქარმა წაიღო ეს სახლი, აღგავა პირისგან მიწი-  
სა. უბადლო და განუშორებელი თედორე მხა-  
ტარა ბრუნდება ბაზნტიიდან უჯანსაღილი სურ-  
ვილით — კრიხის სალოცველოს მოსახატად.  
წიული ფეხებით ნაბიჯ-ნაბიჯ მოიწევს რაქის, შეი-  
დგე კი სვანეთისაკენ. ნიავი რომ კაპაროსებს  
მარაოსავით გადაშლის, მაღალი, ცას აწედენილ:

უიწლოვანი კლდე გამოჩნდება. სწორად იმ  
კოლხი იყო მიჩაქვული რომმეთე. ბევრია ამ  
ქვეყანაზე ლამაზი მხარე, მდიდარი ქალაქები,  
დიადი ქვეყნები, ზვიადი იმპერია; ბევრია სახლი,  
დიდებული, მარმარილოთი, ფოლადითა და ბრო-  
ლით ნაშენი, და რა ცოტაა ამ ქვეყანაზე ფან-  
ქარა, საიდანაც თითქოს არაფერიც, ისე შეგიძ-  
ლიათ ვახშობიხას უყუროთ კლდეს, რომელზე-  
დაც პრობლემა იყო მიჩაქვული, ანდა გახელით  
ბილიკს, სხვათა შორის, მდინარეს, რომლითაც  
ამოსულან არგონავტები: ვინ დაიჭერებს, რომ  
ამ პატარა მდინარეს, რომელზედაც კაცი ასკი-  
კუთით ქვიდან ქვაზე გადავა. (ორი საწაპირიც  
იღლიებში) მეთი უხმაურია მსოფლიო ბოეზაში.

ვიდრე კონტინენტებს გადკვირულ ათასკომე-  
ტირან მდინარეებს. „აი, იქ, საინიშუო ფურნეს-  
თან, არგონავტებს ღამე უთენებიაო... ეს ისეთი  
თემაა, რომ ნებისმიერ უნიკო ლექტორს შეუძ-

ლია აგვაცრემლოს და თმა ყალზე დაკვირვოს  
მოვეშვათ შორეულ წარსულს, რაც იყო, იყო  
წარსული წაიხდა იმ ოქროს ნავით. *მეჩვენებდეს*  
უჯან დაბრუნებული არავის უნახავს. *მელოცეს*  
ღმერთმა შეუნდოს იმას, ვინც ეს გულის  
სიღრმეში სათუთად შენახული გრძობები პრო-  
ფესიად გაიხდა, ღმერთმა შეუნდოს და ოჯახებიც  
კარგად და კეთილად უშეყოფოს...

დაბა, როგორც იტყვიან, იყო ღმრთი საამაყო-  
ნი, შემდეგ ისტორიის ტალღებს და ბედის  
უფლმართობამ ჩამაშორა ჩვენი ქალაქი ცხოვ-  
რების არტირას, სულ გვერდით ვასწავა, სადაღე  
ცუდად განათებული კუთხისაკენ, სანამ ერთ უმ-  
ნიშვნელო დასახლებად არ გადააქცია, ყველასა-  
გან მივიწყებულ და მიტოვებულ წერტილად  
რომელსაც რუკებზედაც აღარ აღნიშნავენ.

თავისთავად ჩვენი ქალაქი ერთი რამითაც უნი-  
კალურია, იგი ორმაგი პროვინციაა — ევროპისა  
და აზიის. ასე ორმაგ პროვინციად მოაღწია სამი  
ათასი წლის ბებერმა, ცივილიზაციის კართან,  
ღარიბი ნათესავით შეცოცდა კარის ღრიტეში  
და იქვე ჩამოქდა პროვინციის შესასვლელთან,  
ყველასაგან შეუშინველი, თვალბედაუსული, ღა-  
რიბი, ხათრიანი, გამოხუნებული ცხოვრებით,  
შარშანდელი ნაქურარასავით გამოფუტული, თავ-  
ჩაღუნული, იმედდაკარგული, ჩაღწილი ხიდეით.  
დავარებული ტაძრებით, გამარცხული ეკლესიებით:  
იუმორის დაბლაგული ხანჭლით, რომელსაც ისღა  
შეუძლია მხოლოდ, გამორწყას ჩვენი ბებერი  
გულიდან უჯანსაღილი სისხლის წვეთები. ვა  
სისცხვილი გვაპატიოს მათურებელმა ეს რიტო-  
რიკა!

ახლა გაიხსენოთ ღმრთი უფრო ახლონი, ნაკ-  
ლებად საამაუნი, მაგრამ არანაკლებ ტუბილი.  
გვაგარძელოთ სპექტაკლი.

ამსობაში შუადღეც დამდგარა (რევისორის თა-  
ნამეგწე პიკაკს იხდის. კელისებიდან კიელი ის-  
მის). გესმით ხმები სტომატოლოგიური პოლიკლი-  
ნიკიდან?

ხმა კულისი და ნ. პაკიციმულიო ექიმო, შე  
თქვინი...

რევისორის თანამეგწე. დახურეთ, ფანქარა!  
ხმა კულისი და ნ. პაკიციტო, ახლა მე თქვინი...

რევისორის თანამეგწე. ბოლიზს გიხდით,  
ეს აღბოთ იმიტომ მოხდა, რომ, არ იფიქრო,  
თითქოს ჩვენი ქალაქი ზედმეტად სტერლიურია.

(ქალბატონი ნინო ჰამაკან საყურეს ემებს.  
მონახავს და კელისებში გავა. მის მაგიერ სცენაზე  
გამოვა კაკაურიძე. ჩემმა მხოლოდ ცალ ფეხზე  
აქცია. შუა სცენაზე იანკლა შეხვდება დიდი  
მუყაოთი ხელში, რომელსაც დაუფენს ფეხქვეშ.  
კაკაურიძე წინაიან ფეხს მუყაოზე ღვამს, იანკლა  
ზომას აუღებს).

რევისორის თანამეგწე. ცუდად წაუვიდა  
კაკაურიძეს საქმე, დღეს მისი საქითი ვატანია  
ბოუროზე. არსებობს აზრი, გადასწვეტილება უკვე  
მიღებულია. კაკაურიძეს განცხადება ჭიბეში უდ-  
ევს. ლამაზია და ვიტყვი ღამის თორმეტ-  
სათიანი მტარებელი, სამშაბათს, ერთად დატო-  
ვებენ ქალაქს, ჩემქმის იანკლა მოუტანს ბაქანზე,  
რა თქმა უნდა, ამაში კაპიკს არ აიღებს იანკლა.

ამის შემდეგ ლამზირა და ვიტალი სამუდამოდ ერთად იქნებიან — (ვიტალი ახველებს, ჯიბიდან ცხვირსახოცს იღებს, ჩაახველებს გაბმულად და ცხვირსახოცს დახედავს). იქნებიან ერთად, სანამ ხარი სამუდამოდ არ გაყრით მათ და არ გარკვე მინჯაში, ჭერ ლამზირას, როგორც მოგახსენეთ. შემდეგ კი ვიტალი.

(კაქურობე და იანკელა თბილად ეშვიდობებიან ერთმანეთს და სწრაფად ტოვებენ სცენას. მათ მაგიერ ნელა შემოდის ველური გარკვეობის მამაკაცი. ოდესღაც ალბათ ძალიან სასიამოვნო პირისპირს მქონე, ახლა კი დაგლახაებულ ინტელიგენტი. ხელში მაკრატელი და შავი ქაღალდი უჭირავს. ინტელიგენტი დგება რეჟისორის თანაშემწესთან ისე, რომ პრაფულს უყურებს. მყურებელი მხოლოდ აქ შეამჩნევს, რომ მხატვარი ძალიან მთვრალია. ინტელიგენტი უნდა გამოტყარას რეჟისორის თანაშემწის პროფილი, მაგრამ ხელში მაკრატელი ეშვება და იატაკზე ვარდება რეჟისორის თანაშემწე სუსტი ლიმოლით უთანაბრდება. ჩუმად, მყურებელმა რომ არ დაინახოს, ჯიბეში ფულს ჩაუღებებს).

**რეჟისორის თანაშემწე.** დიას, დაცხრა (მიჯავს იცვამს და ისევ იხდის). ეს ჩვენი ბალი ანუ ბულვარი, ანუ გულვარი სულ გავეღურდა, საფრანგეთიდან და ეგვიპტიდან ჩამოტანილი ნერგებით იყო გაშენებული იმ საუკუნის ორმოცდაათიან წლებში. შემდეგ დრომ, ქარებმა, დარტყმა და სხვა ბუნების ძალებმა ადგილობრივი მოსახლეობა შემატეს ბაღს. ბილიებს „დედამიწის ნადველა“ გაჰყვა, ბალახია ასეთი იმერეთში. „დედამიწის ნადველა“ ეძახიან, შემდეგ სვიტარი გაშორნდა, კურკანტელა ამოუდგა უსიტცილოდ მაგნოლიას, დრომ დიდებულ სანახაობად გადააქცია ჩვენი ბაღი. შემდეგ სამი ჭიჭიარი სამუდამოდ დაიკრთა ჭერ კიდევ ოციან წლებში. ზედ მავთულხლართი გადაახვიეს, ხმა დაიარხა, უანსინებში დიდი უომარი მიდისო.

განსაკუთრებით ლამაზია ბალი ზამთრობით, როცა მარადმწვანე მცენარეებს დაათოვს. გაზაფხულობით კი ერთი დიდი თაიგულია, მისი თავზე დიდამხვევი სურნელი ხვამლამდე მოდის და მატარებელს, ვაგონებს აჰარის ქედამდე მიჰყვება. რა ჩიტი არ ჩახახლდა შიგ, რა მწერი, რა პებელაა ე, რა დრო იყო, ჩამოვდებოდით ქვაზე იქ —

სადაც ვარდი და იები  
ეს მუღმივი დაიები,  
ზამთარშიაც ყვავილობენ  
მთვარით ნასამიები.

სადაც სურნელთ ქრიამულში  
ყვავის მიმოზა და ნუში,  
სადაც დაფნა და ტუია  
თრთიან მარად სიხარულში.

სად ვხვდებოდით ქალიშვილებს  
აღვასებრთ გულთ, მთვარის ჩრდილებს,  
ბავებს დაუქიწარ ლიმოლს,  
მშვენიერ და ნახ პროფილებს.

ერთი ათი წელი კიდევ იქნება ჩვენი ბაღი ასეთი. ორმოცდაათიან წლებში ზღვისპირეთიდან გადმოყვანილი ავი კაცი ჭრიალა ტყავის პიჯაკში,

რომელიც უფრო ავეჯს მავდა. წესრიგის დასამყარებლად განგზავს მას, შემდეგ სხვა უფრო მწიკრი-ნერი დაიწერს თავის კარიერისთვის ქულებს და ქვას დააფენს ხათრინად შრიალდ უმეცრეებს, ხეებს გაახმობს მარალმეავათი, კიდევ ერთი უფროსი გამოჩნდება და ძეგლებს დადგამს, განართის დამის გალოგების ტურტუპური სინათლით და მასინ უანასკენლად ვიტუვით ჩვენს ბაღს: მშვიდობით, ჩვენო ძველო ბაღო, ნშვიდობით შემდეგ ისტორიულ მონაკვეთამდე. დაიჭირო, რომ შენ კიდევ აუვაჯდები შენს ჭკუაზე და თავუღუს დაემსგავსები?

უკვე შუაღდეა, სამი მისი, დღეს, წესით, ბროწულის ყვავილი უნდა გაიხსნას. მერვე კლასში გადინა „რჩევა ნესტან-დარეჯანის გათხოვების“ გახსოვთ: „დედასა ადრე სრას მიხმეს, დღე რა ქმნა მწუხრამან ეამითა, ადრეც, ცენა მათი ამავე, სწავლა ვქმენ მათვე წამითა, ვნახე ორნივე ერთგან სხდენ ხასითა ოდენ სამითა, რა მივე, მითხრეს დაქდომან, წინაშე დავჯე სკამითა“.

მასობაში გაკეთებელიც გამოხუტა, ბავშვები შინ ბრუნდებიან, პირველკლასელები ტროტუარით, უფროსკლასელები კი ჩანთებს ესვრიან უპატრონო ტყემალს ჩილინგაროვის საფურთუშესთან. ცაში გაზაფხულის ფუმუშა ღრუბლები დასერიწობენ.

**ნესტანი.** არა, ლოზაკო, არ შემიძლია, დედას დავპირდი შინ მოვალ-მეთქი, უნდა დავებმარო (ეს ხმა კელისებრიდ იხმის. ნესტანი შემოდის სცენაზე, მის მამა დაეწევა).

**დავითი.** დღეს ვინ ხარ, მარკა როკი თუ ჩენი, მაკლნაღლი? წესიერად გაიარე.

**ნესტანი.** რა ხარ, მამიკო, იცი? ცუდი ხარ, ცუდი! ხან მუბნები წელში გასწორდი, ნუ დგამ სვანი-ვით მტრთან ნაბიჯებსო, ხან ნუ იპარაწებები, არ ვიცი პირდაპირ, რა ქნა, როგორ მოვიქცე.

**დავითი.** კარგი, კარგი. არ გამოიწყრე, ისე გითხარი, გახუმრებაც არ შეიძლება? დაეთი დაწინაურდება და კულისებში გავა. მის მაგიერ გამოჩნდება გიორგი. ნესტანი ყვავილს მოწყვეტს და თამში გაკეთებს. გიორგი, როგორც ამას ხშირად შერბიან კალთბურთელები, წარმოიდგენს, ვითომ ფარქვეშ გადის და ბურთს კალთში აგდებს.

**გიორგი.** გამარჯობა, ნესტანი.

**ნესტანი.** დიდი ხანია არ გვინახავს ერთმანეთი.

**გიორგი.** რა კარგი მოხსენება წაიკითხე, ნესტანი, გაგონდა ყველა.

**ნესტანი.** ეს სულ სხვა თემაზე მქონდა მომზადებული მოხსენება — „კლასობრივი სტრუქტურა ევროპის შუა საუკუნეების საზოგადოებაში“, სულაც არ ვაპირებდი ჭვარისნებზე ლაპარაკს, თუმცა, გიორგი, რომ იცოდე, როგორ მტაკებს ორივე თემა, რამდენი მასმდე მაქვს ამ საკითხებზე მომზადებული.

**გიორგი.** ვიცი, ნესტანი, ფანჯარაში გიყურებ, სულ წიგნებს კითხულობ, გვიან იძინებ, ლიტერნი რომ ჩაივლის.

**ნესტანი.** რა ლამაზია ვაგონების სინათლე. მატარებელი მთაზე რომ გადაივლის.

**გიორგი.** საიდან გაქვს ასეთი ნებისყოფა, როგორ გიყვარს სწავლა.

**ნესტანი.** აბა, რა უნდა მიყვარდეს მეტი?

გიორგი. ნესტან, მე კი მივირს სწავლა, არ შეიძლება, რომ ჩვენ ფანჯრებს შორის ვაგაბათ ტელეგრაფი, ია, ისეთი, შენ რომ ფიზიკის ლაბორატორიაში ვაბი? ხან პასუხი რომ არ გამომდის, ტელეგრაფით შეგკავითხო რამე. ახე, სულ ცოტა, სულ ცოტა დამეხმარებ, სულ ცოტა.

ნესტანი. მცირე და დროულ დახმარებაში ვერაფერს ვხედავ ცუდს, მოსინჯე ყველა ვარიანტი, და თუ მაინც არ გამოგდის ამოცანა, დამისტივინე ჩუმი და დაგეხმარები...

გიორგი. შენ ალბათ ბუნებით ხარ ძალიან ნიჭიერი კოკინაშვილია უთხრა თუმანიშვილს, ჩემი უურიო გავიგონე სამასწავლებლისთან, შიღერზე რომ წაიხლთა მოხსენება, ენციკლოპედიურად განვითარებულიყო.

ნესტანი. ეს ყველაფერი დაბადებით ხდება და დიდა შრომით. ერთი ასეთი იბადებიან, მეორენი კი ისეთები. ერთი სიტყვით, ვისაც როგორ დააჩუქდებიან ბუნება.

გიორგი. რა საინტერესოდ ლაპარაკობ, ნესტან, დიდი მომავალი გაქვს. მე როგორ შეგეძრები. ბიძაჩემის წერილი მივიღეთ.

ნესტანი. ანტონის?

გიორგი. როგორ ყველაფერი ვახსოვს, პო, ანტონის, ფიზიკას, ქიმიას, მათემატიკას მიაქციოს ურადღეობაო. გეოლოგურ ფაულტეტზე უნდა მიეწეოსო მეტე ან კთვლარაზე დარჩება მეცნიერ მუშაობა, ან ჩემსავით ვეღად ივლისო. მე ვეღად მიიდა. (ცხოში ქეთევანი შემოდის, ხელში დაშლილი უთო უქირავს.)

გიორგი. გამაღობო ნესტან, ამდენი რამ რომ გამაგებინე. შენ რომ არ იყო, ალბათ არაფრას აზრზე არ ვიქნებოდი. გავიქციე, ვარჯიშზე მაგვიანდება.

გიორგი. გამარჯობათ, დეიდა ქეთო. ქეთევანი. (ნესტანს) როგორ გელოდით, უთო გამიბარეთ.

ნესტანი. დედა, დღეს ისეთი მოხსენება წავკითხე, რომ პირდაპირ თვითონაც გაკვირვებული ვარ. ძალიან კარგად ვილაპარაკე, ერთხელაც არ ჩამიხედავს კონსექტში.

ქეთევანი. რა თემაზე, შვილო?

ნესტანი. „ევროპის შუა საუკუნეების სოციალური სტრუქტურა“. ვაღეჟა ხალხის წინ და ვგრძნობდი, რომ სიტყვა სიტყვას მოსდევდა, რომ აზრები წყაროსავით მოედინებოდა, დედაო, მე მთელი სიცოცხლე მოხსენებები მინდა ვკითხო! დედა ერთი რამ რომ გკითხო... ძალიან ვთხოვ, სერიოზულად მიპასუხო, მიპასუხებ?

ქეთევანი. გიპასუხებ, შვილო, რა თქმა უნდა, სერიოზულად გიპასუხებ.

ნესტანი. დედა, მე ლამაზი ვარ? არ მომბატუო, იცოდე.

ქეთევანი. ჩემი შვილი ლამაზი იქნება, აბა არა. შენ ისეთი ბებია გყავდა, მთელი იმერეთის ფასი იყო. რამდენ ლექსს გადიან ბავშვები მასზე დაწერილს სკოლაში.

ნესტანი. ბებიაზე კი არ გკვირებები, ჩემ თავზე გკვირებები. უშნი ვარ?

ქეთევანი. შვილო, შენი სილამაზის მეტი არაფერი გამაჩნია. უშნი რომ იყო, თავს მოვიკლავ.

ვლი. აბა, კმარა სისულელეებზე ლაპარაკი. შენს აუცილებლად უთხარა, მოხსენება რომ წაკითხე.

კრევისორის თანაშემწე. გამაღობო, ნესტან, სანამ ღამე მოუვდება, სანამ ცაზე აინთება ვარსკვლავები. ეგებ ღირდეს ცოტადენი მოგვიყვით, როგორ შენდებოდა ჩვენი თეატრი. საერთოდ ჩვენი ქალაქი თეატრალურ ქალაქად ითვლება. არ ვიცი, ვის მოუვდა თავში ან უფლებო ქალაქში „ხარაზევის რიადის“ მაგივრად აუშენებინა გრანდ ოპერისხელა თეატრი მოიწვიეს არქიტექტორი, ერთი უცოლშვილო პრინციპალი, მეოცნებე, გრძელწევრა, მულამ შარვაღალეთობული, ზრდილობიანი, ჩემი კაცი, კატის კულივით ჩუმე, ზვანკარას სურნელი დაჰყვებოდა, შეიქნა პროექტი. არქიტექტორი გარდაიცვალა და ერთ წვიმიან სამშაბათს მიებარა საფლავს გორაზე. მაშინ მოიწვიეს მეორე არქიტექტორი. ამან ზავერდის ფარდა წულის ფარდით შეცვალა. თანაც ერთი საინტერესო აზრი წამოაყენა: კარგი იქნებოდა, თუ თეატრს საძირკველი რომის ჩავატანოთ. ჰკითხეს, რა ჩავაყოლოთო? ამათისა და თათბირის შემდეგ გადაწყვიდა ჩაეყოლებინათ ადგილობრივი გაზეთის „ევფხის ტუაონის“ ნომერი, მათემატიკის სახელმძღვანელო შექვეხი კლასიკალიზაციის. ფირფიტები ნახლური სიმღერებით და შიშებით უქრანალი.

ქეთევანი. თუ შეიდა ათასი წლის წინათ ჩვენს წელთაღრიცხვამდე ბაბილონი ორი მილიონი ადამიანი ცხოვრობდა. რა ვიცით ჩვენ მათზე? რამ მოაღწია ჩვენამდე? მონების ყიდვა-გაყიდვაზე ორიოდ ზელშეკრულებამ, სამიოდ მეფეებმა და ერთ-ერთმა რამდენიმე სახელმწიფოს დასახლებამ.

არა და, ხომ თენდებოდა ძველ ბაბილონი, ხომ ბრუნდებოდა საღამოს ნახორი, ხომ ბრუნდებოდნენ ბავშვები სკოლიდან, ხომ ირწყვებოდა ხახვი. ხარობდა ქალაქი, როგორც ეს დღეს ხდება.

კარგი, თავი დავანებოთ ბაბილონს, გუშინდელზე ვთქვათ, რა ვიცით რაგით ანტიკურ ბერძენზე ან რომაელზე? თურმე ნუ იტყვი, თუ რა ვიცით მათზე. კვლელზე ნაქაბანი შაირებით და ერთ-ორ კომედიასი გაპარებული დეტალებით. ამას წინათ რომში სტუდენტებს პრაქტიკაზე უყოფნისას კლდოვანში ექვლებიდან გადაუწერიათ ძველი ბუღალტერი წარწერები. ამ ორიათასწლიან წარწერებსა და დღევანდელ წარწერებს შორის, რომლებსაც ვხვდებით ლიტეტებში, ღობებზე, საპირფარეოებში, არავითარი განსხვავება არა უყოფილა იულუს+იონი=სიყვარულს. აი, უკვდავი ფორმულა სიცოცხლისა.

ამიტომ რა ბუნებრივია არქიტექტორის სურვილი, ჩავატანოთ თეატრს საძირკველი რამე ცნობა ჩვენზე. თუ რანი ვიყავით, უბრალონი, საშუალონი, როგორ ვიცვამდით, რა გვყინდა, რა გვიხაროდა, როგორ დავდიოდით სამსახურში, როგორ ვიბადებოდით, როგორ ვიზრდებოდით, როგორ გვიყვარდა, როგორ ვკვდებოდით, როგორ ვთხოვდებოდით და როგორ ვთხოვლობდით ქალს.

(ისმის საიდუმლო სტვენა. რეჟისორის თანაშემწე ჩუმად გადის სცენიდან.)

გიორგი. (სტვენა) ნესტან...

ნესტან. ღამე შვიდობისა, გიორგი...

გიორგი. როგორ ხარ, ნესტან?

ნესტანი. სულ არ შემძლია მეცადინეობა. მთვარე ისე ანათებს, რომ აზრს ვერ ვიკრებ. რა აუტანელია ეს მთვარე.

გიორგი. ნესტან, გამოიყვანე მესამე ამოცანა?

ნესტანი. რა თქმა უნდა. მესამე ხომ ყველაზე იოლია.

გიორგი. მე კი არ გამომიდის. ხომ არ დამეხმარები?

ნესტანი. მე რომ გითხრა პასუხი, შენთვის რაღა საინტერესო იქნება გამოუვანა.

გიორგი. მერე უფრო საინტერესოა.

ნესტანი. კარგი. მაშინ მხოლოდ იმას გეტყვი, რომ პასუხი სანტიმეტრებშია.

გიორგი. როგორ სანტიმეტრებში?

ნესტანი. კვადრატულ სანტიმეტრებში.

გიორგი. კვადრატულ სანტიმეტრებში? აბა, მე კილოგრამებში რატომ გადამუჟადა?

ნესტანი. შპალერი იყიდება მეტრებში, პლავა კილოგრამებით და გრამებით.

გიორგი. რა მართალი ხარ! ორას ოცი კვადრატული მეტრი და ათი კვადრატული სანტიმეტრი.

ნესტანი. ოჰ, რა აუტანელია ეს მთვარე. ხედავ მატარებელს. განათებული ფანჯრები როგორ მიპქრიაან.

გიორგი. ვაბ, რა ლამაზია!

ნესტანი. როგორ მაცდენ, გიორგი, როგორ! მე კიდევ ვეიბრემის ხელოვნების ისტორია მაქვს გადასაკითხი.

გიორგი. მადლობ, ნესტან.

ნესტანი. ღაიძინე. აჰ, როგორ მომამბეზრა ამ მთვარემ თავი, რომ შემეძლოს, არ ვიცი, რას ვუზამდი.

დიმიტრი. მოდი, შვილი, ჩამო ბაღში.

გიორგი. საქმე ვაქვს, მამა?

დიმიტრი. რამდენი წლის ხარ, შვილო?

გიორგი. თექვსმეტის, მამა.

დიმიტრი. აი, სკოლასაც დაამთავრებ. საღ პაირებ შესვლას!

გიორგი. გეოლოგიურზე მინდა. დავამთავრებ გეოლოგიურს და ვივლი ველად. ეგებ აღმოვაჩინო რამე. ე, ამ დილას რაღაც ხმაურმა გამოაღვიძა. რა იყო, თუ იყო?

დიმიტრი. თურმე დედაშენი უთენია ჩადის ქვევით, სარდაფში, ამოაქვს შუშა, ჩეხავს, გვიშადებს ზაუშებს, მობეზრდა ხეწენა აღბათ. იფიქრა, ამას ისა სჯობს, თვითონ დავაპოო შუშა, ჩაქინა აღბათ შეწეწე ხელი, მაინც არ ამისრულებს თხოვნასო...

ჩვენ კი მთელი ოჯახი არხეინად ვგრძნობთ თავს. რა გვეწადლება. ყველაფერი მშაშხარეულად გვევდება. საღ ნაბავ უკეთეს მოსამსახურეს? მოკლედ, რაც არის, არის. ახლა ყურბი მიგდვ. დღეიდან კიდევ ხუთ მანეთს გიმატებ კვირაში, ოღონდ არ იფიქრო, რომ ამ ხუთ მანეთს შუშის ჩეხვაში გაძლევ. მე ვითვალისწინებ იმას, რომ გაიზარდო, რომ კვირაში ერთხელ უნდა წახვიდე კინოში. შენს დასაც ხომ უნდა წაუშობოთ აუცილებლად წამო, წამო, დავიძინო, თორემ გვიანაა...

სკენა ცარიელდება, სკენას ჩემოდნაინი და ნავთქურაინი ცაკი გადაჭრის. შემდეგ — სილუეტების გამოშვებული ცაკი. შერე იანკელა. სიღან-

ღაც თამუნია გამოძვრება და შინ შედარებით ბოლოს, სიჩუმე და სიბნელე რომ ჩამოვდებოდა, გავიხსენებდი იანკელა და „ნაგროშირის“ ეტიკეტსა და გინჯლიმუნსა

რევისორის თანაშემწე. აი, ასე მთავრდება პირველი მოქმედება. შეგიძლიათ გახვიდეთ ფოტოში, მოსწოთ პაპიროსი, დაისვენოთ...

### მეორე მოქმედება

იგივე დეკორაცია. სკენაზე დგას რევისორის თანაშემწე და ელოდება, როდის დაწყდება მკურნელები.

რევისორის თანაშემწე. გავიდა სამი წელი, ამ სამ წელიწადში ათსჯერ ამოვიდა მზე. ზაფხულს ცვლიდა შემოდგომა, შემოდგომას — ზამთარი, ზამთარს კი — გაზაფხული; ზამთარს სუსხს — ზაფხულს პაპანაქება. მთებში ახალი ღვარები დაიბადა, ნიაღვრებმა კი ჩვენთან ტალახი ჩამოტანა. ბავშვები, რომლებიც არც კი იყვნენ გაჩენილი პირველ მოქმედებაში, უკვე ესტუმრნენ „მურფასა საბაღაროსა“. მათ უკვე იციან თავიანთი სახლები, ხოლო რჩეულინი გარკვევით აღდგენენ პირველ მარტივ წინადადებებს.

რა არის ჩვენი პლანეტისათვის ათასი დღე ამ უსახელო ბრუნვაში. „წამოა წამოა მსწრობელა...“

მგარამ ჩვენ, ადამიანებს, დაგვეტუო ეს სამი წელი. ის უკვე ძველებურად ვეღარ აღის კიბეზე, ეს კი პირიქით. ახლა გრძნობს ძალას და ეხლა არის მზად მჩქეფარე სიცოცხლისათვის. რამდენი რამ მოხდა ამ უმნიშვნელო ათას დღეში. რამდენიმე წყვილი დაქორწინდა. წისკვილმა ორა მოსაწვინი გაატარა ქვებში და მესამეს გაულო პირი... აქა-იქ ახალი სახლების სახურავები გამოჩნდა მთებს ნიაღვრებმა ერთ-ორი სანტიმეტრი სიმაღლე დააკლო. ამ სამი ზამთრიდან ერთი ნამეტანი თოვლიანი იყო, მოყინა კიდევაც. რა სიხარული მოუტანა იმ ზამთარმა ბავშვებს. მთვრალეები კი წყვილ-წყვილად ეცემოდნენ გიმნაზიის დაღმარაში, მიზანას დუქანთან.

საერთოდ, ადამიანთა უმრავლესობა უფლდება ქორწინდება, ებმება ოჯახურ საქმიანობაში. ამ მხრავ ჩვენი ქალაქი არაფრით არ გამოირჩევა სხვა ქალაქებისაგან. უფვართ ჩვენში ქორწილები. ჩვენი ქალაქის თითქმის ყველა მცხოვრები დაოჯახებული ტოვებს ამ ქვეყანას. პირველ მოქმედებას ჩვენ პირობითად ვუწოდებთ „ყოველდღიური ცხოვრება“. მეორეს უნდა ვუწოდებთ „სიყვარული და ქორწინება“. ხოლო რას ვუწოდებთ მესამეს, მკურნებელი თავად მიხვდება.

მაშ ასე, დაღა ზაფხული. დღეს 7 ივნისია, სკოლებში უკანასკნელი გამოცდის დღეა.

რა ეჩქარება ამ ჩვენს ახალგაზრდობას უღელში თავის გაყოფა, საკვირველი ამბავია პირდაპირ, ერთი სული აქვთ, ბოლო გამოცდა ჩააბარონ. ჩააბარებენ თუ არა, მარტო ისღა აქვთ თავში, ხელადვე დაოჯახდნენ.

ეს-ესაა გადართა წვიმამ. სული მოითქვა ძველმა ბაღში. კიდევ ერთხელ გადაურბინა ელვამ იას,



მაგრამ ეს ისე შორს მოხდა, რომ სმამ თითქმის ვერ მოაღწია.

ბატონმა დიმიტრიმ გახედა ელვას, ჯიბის საათს დააშტროდა და ქუჩილს დაელოდა).

დიმიტრი. რვაჯერ სამს ორმოცი — თითქმის სამი კილომეტრია. გამოდის, რომ ეს ელვა აჟამუთის ტყის თავზე გაიკაჟანა. (დიმიტრი ახედავას, გასლის ქოლვას და სასლოიდან გამოვა. მას პატარა ბიჭი ევლოდებ.)

დიმიტრი. გამარჯობა აბრამ!

აბრამი. ღმერთმა ჩანი და უსმართი მოგცეს, ექიმო. რა ძველი ახალი წედიწადივით გამიხარდა შენი დანახვა, ისინჯა ბოლო გამოცდაზე, არ ეცადა, მითხრა, ტუფილა ზიხარ, მიდი, ეგებ რამეში გამოადგე დიმიტრი ექიმს, რაც მაგან ღამეები გითენა, შე არგასათენებლოო, რაც მამაჩემი წაუვანა მამაწყვირმა, ისინჯა გახდა ჩემი მამა, ხუთ საათზე იღვიძებს, შაბათის მაღლს გუფვიცეო, (აბრამი დაეწინებოთ უფურებს საათს. ექიმი უფრზე მიაღებს საათს. აბრამს, სხანს, კარგი სმენა აქვს და იქვე იმეორებს ძველებურ მინუტებს).

დიმიტრი. ისინჯას მაღლობა უთხარი, ისიც ვადაეცი, თუ, მტერსა და ავს, საჭირო ვიქნე, დღე იყოს, ღამე იყოს, არ მოერიდოს, იმწამსვე აფრიონს ჩემკენ რომელიმე. (უფრებში ჩახედავს). ქარში მაინც წუ ივლი. კარგად ბრძანდებოდე, აბრამ.

აბრამი. შენც კარგად მეულობე, ექიმო!

(ექიმი სცენიდან გადის, აბრამიც ტოვებს სცენას. მათ შავიერ გამოჩნდებიან ნინო და ქეთევანი. ოქახურ საქმეს შეუდგებიან. შემოდის თენგიზი. თენგიზი მიხედ-მოიხედავს, რომ დარწმუნდება, არაფერ მიყურებესო, ნიშანს მისცემს და კულისებოდან პროფილების გამოშტროლი არჩილ გამრეციელს გამოადის. არჩილი კარგად ნაუღაპი ჩანს, ხელად მიხედვით, რომ გამოუსწორებელი ლოთია, თუმცა ძველებური კარგი აღზრდაც ეტყობა. არჩილი ჯიბიდან შეე ქაღალდს და მავრატელს ამოიღებს).

თენგიზი. აჟ მობრძანდით, ძია არჩილ, აი, აჟ ვერა-ვინ დაგვიანახავს.

არჩილი. აბა, რა შვირს დანსამალი. რა ქალაქია ეს, რომ ერთადერთ მის მხატვარს სილუეტების ჭრა უხდება და ისიც ნაბევრად იატაკქვეშ, საკუთარი ღის ბაღში.

თენგიზი. ეს ჩენი ბაღი არაა. ეს ალაფიეების ბაღია...

არჩილი. სულ ერთია, ვაი, რა დღეს მოეწიარ, არჩილ გამრეცილო, დიდი გამრეცილის შვილი-შვილიო...

თენგიზი. ძია არჩილ, ძალიან გთხოვთ მიიწოდეთო, ნესტანისათვის მიწადა, მეტი არა ვაჩქო?

არჩილი. ფული გაქვს?

თენგიზი. ოღდასამი მანეთი.

არჩილი. უმარწოდო, ეგ ერთ ბოთლს ვერ იყიდის...

თენგიზი. ძია არჩილ, თუ გნებავს, ღენოს გამოგიტან შინიდან...

არჩილი. (ზევიდად). მე მხატვარი ვარ და ვგონებ ვიწყოფები მეოცე საუკუნეში და არა აღრანდელ ფილოლოგურ სამუაროში, ნატურთი აღებ-მოსცემობის ხანაში.

თენგიზი. მამატიე, ძია არჩილ, როგორ დაუდგე?

არჩილი. როგორც დგახარ.

თენგიზი. ხომ არ აჯობებს, ასე? ამ მხარეს ხალი მაქვს, ნესტანს ისე უყვარს ჩემი ხალხი, რომ სულ მეოცნის. აჟ, თუ შეიძლება, ხალხი-ჩემდგეს?

არჩილი. შენა ხნის უმაწვილმა კი უნდა იცოდეს, რას ნიშნავს სილუეტის ხელოვნება. ნუ წრიალებ...

(არჩილი დაწვებულ ნამუშევარს დაუქვავს და ზუსტებში იხრავს. ამის შემდეგ მთელი სცენის განმავლობაში არჩილი ხშირად ექვავს ნამუშევარს და ისრავს მიწაზე. ქაღალდის ხმური ამინებს თენგიზს, უმაწვილს დედიაკენ აქვს თვლი, ხომ არ გაიგონაო.

არჩილი. რა არის ახალი? ვინ მოკვდა, ვინ გაცოცხლდა, ვინ მოხსნეს? ვინ დააწინაურეს? ვინ გათხოვდა? ვინ ითხოვა?

თენგიზი. აჟი გითხარი, ძია არჩილ, ნესტანი თხოვდება-მოქო?

არჩილი. ვინ ნესტანი! (ჯიბიდან ბოთლს ამოიღებს და დაწვებება ღენოს. შემდეგ კიდევ ერთ ნამუშევარს ქმუქვს, თავზე დაუცობს ბოთლს და გზებში ინახავს).

თენგიზი. ნესტანი, ჩემი და, თქვენი დისშვილი.

არჩილი. ვაცი, ვაცი, მართლა ლოთი ხომ არ გგონივარ! ნესტანი მე დავარქვი, თორემ ეგერა ფლორის დაარქმევდნენ. ვის მიპყვება?

თენგიზი. გიორგი ალაფიძეს, დიმატრი ალაფიძის შვილს.

არჩილი. დიმიტრის შვილს? კეთილი, კარგია, მომწონს.. მერედა რის მაქნისია ეს გიორგი ალაფიძე, გარდა იმისა, რომ კარგი კაცის შვილია?

თენგიზი. კალათბურთელია, ქალაქის ნაკრებში თამაშობს.

არჩილი. მოიცა, მოიცა... ვიცი, ვიცი, თავდასხმელი. კუთხიდან ისრის კარგად, ეჰ, რა უიღბლოა ეს ჩენი გენდი. ჭერ იყო და, მე ის უბედურება შემეშობვა... ეხლა ეს გენიოსი, დიხა, მე ვაშობ ამას, გენიოსი გამოაკლდება ჩენს გუნდს! ქალს რომ არ თხოულობდეს, მაინც არაფერ დაუტოვებდა ასეთ თავდასხმელს ამ ქალაქს, საკავშირო მნიშვნელობის მოთამაშე, ნაკრების კაცია...

თენგიზი. ასეთი მოთამაშე არჩილ გამრეცილის მერე არ გვეოლიაო, ყველა ამას ამბობს.

არჩილი. (მიბრუნდება, რცხვენია, რომ ტრის) კიდევ ვახსოვარ ხალხს? (ისე სვამს ხარბი ყულუბებით, დიდი გრძნობით). ოი, რა არის სიყვარული, შენ არ იცი, დისწული, არა! (აქ დროს მკარატელი ისევ დაუშლება, დანარჩენს არჩილი ამბობს ოთხზე მოარული. თან მკარატელს ეძებს, თანვე დროდადრო. ღენოს სვამს, რაც მის ხმას პათეტურობას მეტებს.) სიყვარული ძალხა შენსა აბა, რაა მეტი არ ქვეყნად, თუ არა ეს, ყველაზე ამაღლებული გრძნობა, მეფეთა მეფე ყველა გრძნობათა შორის! ოი, ეს მხოლოდ პუჩინინს ესმოდა! მხოლოდ ჭკიმიო პუჩინინს! ოოო... მეოთხე მოქმედება მანონისა და დე გრიეს დაუტრი... (მღერის) ვისაც არ გამოუცდია, იმას არც უცხოვრია! თუთებთან რომ დავინახავდი ქალთა სკოლასთან, ამხელა კაცს გული მიმდიოდა, მუხლია ბაშის მიხედვად... სახალალოდან პირდაპირ საავადმყოფოში წაიყვანეს სასწრაფოთი, მე, რომელიც აბანოს სახურავიდან უკვე ექვსი წლისკე ორმაგი საღრთოთი რაო-

ნში ვხტებოდი... (არჩილი დგება, უსირცხვილოდ ტირის. თენგიზს პროფილს აძლევს, მაკრატელს ჯიბეში ადებს, თენგიზი მერდის ჯიბეში ფულს უდებს, არჩილი ქვითინებს) ვაი შენ, უბედურო არჩილ გამრეველო, კაცი იყავი, რას დაემსგავსე! შეხედე უმარწვილო, ჩემო დისწულო, შენს წინაშე დგას სიუვარულის მსხვერპლი, ნაკაცარი, პროფილდგას გამოშქველი, შარახვეტი, რომელიც უსირცხვილოდ იღებს გასამარტელოს ნატურით, უმარწვილსაგან, ვინც თავისი უნაწესი პროფილი უნდა აჩუქოს დას ქორწილში, გამომტრეღის დისწვილის ქორწილში, ალალი ბიძა ართმევს ამ უმარწვილს და უსირცხვილოდ უფურებს თვალბეზს! (პათეტურ-რად), ოი, სირცხვილო!

თენგიზი (მედარით) ცოტა ჩუმად, ძია არჩილ, თორემ დიდა გაიკონებ.

არჩილი (ხმადაბლა, მაგრამ არანაკლებ მგრძნობიარედ. მის ხმაში იგრძნობა უმარწვი ჩხვიძის თაყვანისმცემელი.) ოი, სირცხვილო, თვით შენც გართლდები არჩილ გამრეველის დანახვას! არა-რაობა უნდა გერქვას შენ, არჩილ გამრეველი! მხატვარო, იის და ლილისფერის პოეტო, პუჩინის თაყვანისმცემელი! რა დავიტოვებ ბედმა სიუვარულის მაგერო? სვედა, გოდება და კაეზანი! (ბარბაკით მიემართება ბალიდან. თენგიზი ერთხანს ეძებს სწორ მდგომარეობას ნამუშევრის შესაფასებლად; მერე დაეწევა ბიძის და ნამუშევრს უბრუნებს).

თენგიზი. ძია არჩილ, ეს მე არ ვარ, ეს ვიღაც ლამაზი გოგოა... (არჩილი გამოართმევს სილუეტს, დახედებს და სასოწარკვეთილი წამოიყვირებს).

არჩილი. ო, ელისაბედ, ელისაბედ! (გულში ჩიურავს ქალადს და მწარედ აქვითინდება. თენგიზს მოკრძობებით გაპყავს არჩილი ბალიდან. ელისებედან ერთხანს კიდევ ისმის მისი მითრთოლვარე ხმა.) ო, ელისაბედ! მე შენს სილუეტს გულში ვატარებ, ჩემო ლურჯო, დაბინდულო ოცენებავ! რად მიმატოვე, არაამქვეყნაური ზმანებაჲ!..

თენგიზი. ძია არჩილ, დაწინარდით, დაწინარდით! არჩილი. ანდა, რად დავდივარ კიდევ ამ ქვეყანასზე! გან არ ვაქტა ჩემთვის ყველაფერი, გარდა შავისა უკუნეთისა ფერისა... სად არის ჩემში სიცოცხლის სინაზე! ოი, უღმობელო სიკვდილო! რად გამოაკლდე საბრალო შემომქმედს ტკბილი ოცენა?! ან რად მინდოდა შენს მერე ფუნჯი, ფერები, ნიჭი ნდობანი?! არარაობაში დადგა შენი მართალი პროფილი, ზავერდოვანი შენი ღმილი! (ამას თეატრალური ქვითინი მოჰყვება და ბოლოს სი-რცხველ ჩამოვარდება. შემოდის ბატონი დიმიტრი, უკან აბრათ მისდევს კალათით ხელში).

დიმიტრი. აი, ამ დღესაც მოვეწწარი, ჩემო პატარა აბრამ... შენ ითხოვ ქალს, გყოფილება შეილები, მერე შენი ვაჟი ქალს მოიყვანს და მაშინ მიხვდები, რა ხდებოდა ძია დიმიტრის გულში, გაგახსენდება ეს დიდა, ჩემო აბრამ...

აბრამი. (ძალიან ჰკვიანრად). რას იზამ, ასეთია ცხოვრება.

დიმიტრი. ბორცუული ქვევით დადგი, მწვანელი ოქანის შეუდგი, ხილი სინჯე დააწეე. (ბარბამი სახლში შედის) ეპ. ჩემო ნინო, დადგა ეს დღეც. ჩიტუნია გაფეხრინდა.

ნი. დიმიტრი, ნუ ამბობ მანგაირ მგრძნობიარე

სიტყვებს, ისედაც ძლივს ვიკავებ ტირილს. შილი, ჩაი დალიე.

დიმიტრი. იმე ზვითია, იპარსავს. რუკაქმეუდას-პარსი? სტვენს, მღერის, თოქოს ზედწავს! ქმედება უხარია, იურება სარკეში და სულ ერთსა და იგივეს ეკითხება თავის თავს: „თანამა ხარ, თუ არა? თანამა ვარ“.

ნი. ეხლა ვინ მოუვლის? მე ვურეცხავდა, ვუყვარ-ვდი, ვუფრებდი, რომ არ გაციებულყო. რაც კანწესთვის გადახმდა... შენ რომ კისლოვოდსკადან კაშენ ჩამოიტანე, იცი, სად ვნახე? კარადის უკან, ორი წელია, არ ჩანდა. არა, უჩემოდ უძებნელად გაცივდება.

დიმიტრი. როგორ გეძინა წუბელ, ნინო?

ნი. რა დამაძინებდა, სულ ამაზე ვფიქრობდი.

დიმიტრი. ვერ შევირეგებოვარ ამ აზრს. როგორ აღამიანო, გიორგი, ჩემი პატარა გიორგი, გუშინ ტოლმანათო რომ ვახვედი და აკვანში ვაწვენიდი. ეს პატარა გიორგი ნუთუ ისე გაიზარდა, რომ ეხლა თავის ოჯახს ქმნის? არა, ნინო. შენი პირი-მე, ეხლა ბიჭვდი, რა ძნელი ყოფილა მამობა. მამასა და ბიჭს შორის იმდენი სირთულეა, იმდენი უხერხულობა...

ნი. შენ იმას რატომ არ ეკითხავ, დედასა და ქალიშვილს შორის რა ხდება.

დიმიტრი. ერთი მითხარი, არ მემისი, მავათ რამ-დენი რამ შეემთხვევათ ცხოვრებაში, ის უკვე ჩვენ აღარ გვეხება თუ როგორ?

ნი. (ჩაფიქრებული გაკურბებს), ხანს, განგებას ასე დაუწესებია, რომ ყოველმა სულიერმა წყვილად უნდა იცხოვროს. მარტობა ბუნების უწინააღმდეგება (უცებ დიმიტრი გადაიხარბარებს. ნინო თავს აწეებს გაკვირებული.)

დიმიტრი. შენ რომ გითხოვე, იცი, რისი მეშინოდა ყველაზე უფრო?

ნი. ნუ გამახსენებ.

დიმიტრი. მეშინოდა, ჩაივლიდა ქორწილი, რამდენიმე კვირაც და მე და შენ აღარაფერი გვექნებოდა სალაპარაკო. წარმოგიდგენია? (ორივენი ჩუმად ჩაიცივნენ). ასე მეგონა, ყველაფრის თქმას მო-კაწრებდა ორ კვირაში და მერე დაიწყებოდა ჩემი საუბრეები. უხმო სეირნობა. ოცა წელი გავიდა და მაინც ვერ ვძლებით საუბრით. ახლა დამიბტერესა, რაზე ვლაპარაკობთ ამდენს?

ნი. რაზე უნდა ვილაპარაკოთ მე და შენ? დიმიტრი? კარგი ამინდა, მუხლი მტკია, ვაწვიმდება, იაშა იაღლინსკომ შლამა იყიდა ფტრისა. არა, სალაპარაკო ბევრი არაფერი გვაქვს, მაგრამ მე და შენ მაინც ვახერხებთ.

დიმიტრი. უნდა დავაწყნაროთ. ცოდოა გოგო, თამუნდი თამუნდი (ზევიდან ეწევა გიორგი, საყ-მავად უნიჭოდ მიმართავს შრობებს).

გიორგი. სალამი საზოგადოებას! სალამი ყველას! ზუთ საათში გიორგი ალაქიძე სამუდამოდ კარგავს თავის უფლებას! მშვიდობით თავისუფლებავ!

ნი. სად მაიხარ, შვილო?

გიორგი. გადავიტრები ენოს და ვიხილავ საცოდეს!

ნი. დიმიტრი, გემის? რატომ ხმას არ იღებ? უთხარი რამე. კაცო გიორგი, ახლავე დაბრუნდი და ჩაიციე კალაშნიკი! არსად არ წახვალ სანამ

არ ჩაიკადო.

გ ი ო რ გ ი. ცალმუშის კაცი ვარ მე?  
დ ი მ ი ტ რ ი. გიორგი, მოიქციე ისე, როგორც დედას სურს (გიორგი იცავს კალმუშს).

ნ ი ნ. ზელიდან ისე მოიქციე, როგორც გინებოს. დღეს კი ჩვენს სახლში ცხოვრობ და კეთილი ინებე, დაემორჩილე აქურ წესებს. რომ მიღიხარ, სად მიღიხარ, არ იკითხავ? ეგებ ქალბატონ ქეთევანს სულ არ უნდა შენი სტუმრობა? დალიე ჩაი და წაი ისე. (გიორგი გადაღის გელოვანებთან).

ქ ე თ ე ვ ა ნ ი. უი, როგორ შემამინე...

გ ი ო რ გ ი. მასატიე, დეიდა ქეთო, დილა მშვიდობისა.

ქ ე თ ე ვ ა ნ ი. შემოდი, მაგრამ ერთი წუთით. არ დასვენებ შეილო, ხომ იცი ჩემი დავითი როგორი მცოდნეა ადათ-წესებისა და როგორ იცავს მათ. ძალიან გთხოვ, ცუდად არ ჩამომართვა. დავითს არ ესამოგვება ქორწინებამდე თქვენი მსხვედრა. წუხელ მეუბნებოდა სწორად, რომ მხოლოდ ალუვიალურ ლეჩხუმში შემოვალა ეს უძველესი ქართული წესი, რომლის მიხედვით სიძე-დედოფლის ურთიერთობა კატეგორულად აკრძალულია ქორწილამდე. ამავე წერდა გუშინ სწორედ ღამის სამ საათამდე ნაშრომს.

გ ი ო რ გ ი. ვიცი, დეიდა ქეთო, გუშინ სამ საათამდე ერთი თქვენს ფანჯარაში სინათლე. აი, ბატონი დავითი ამბობს, რომ ასეთი წესი მხოლოდ ლეჩხუმში შემორჩა და ისიც მხოლოდ რაღაც დღეუვიალურ ლეჩხუმში, სხვაგან და უველგან მოიშალაო. კარგი რომ ყოფილიყო, სხვაგანაც შემორჩემოდა.

და ვ ი თ ი. ლეჩხუმში იმიტომ შემორჩა, რომ იქ რკინიგზას არ გაუვლია. რკინიგზა არის პირველი მტერი ყოველივე ადათისა და წესისა, ტრადიციების, შე არ შეუნიხა ამის თქმა, ნაშუსისაც კი. (ლიმლით) ამის ნათელ მაგალითად სამტრედიის შეგვიძლია მოიყვანათ (დავითის ამ ბოლო სიტყვებში იგრძნობა იუმორი).

გ ი ო რ გ ი. კი მაგრამ, რა აზრია მაგ ადათში?

დ ი მ ი ტ რ ი. ჩემო გიორგი, ჩვენამდე რამდენ თაობას სწეროდა ამ ადათისა, რა მოხდა, თუ ჩვენც დავიწყებთ ამას, ბოლოს და ბოლოს, რა გაქარდება ამით, რომ ჩვენც მივხდით ამ წესს. ბშირად ასე ხდება, რომ რაღაც უმნიშვნელო წესია და მხოლოდ დიდა დაკვირვებისა და გამოცდილების შემდეგ უცებ აღმოვაჩინთ მასში იმოდენი სიღრმის, იმხელა აზრს, რომ განცვივრებას ბოლო არა აქვს. აი, წაიკითხავ ჩემ წერალს ძურღალში და მიხვდები, თუ რა მნიშვნელობა აქვს ამ უბრალო წესს, რომელიც შემოგვარჩა ლეჩხუმი სამიოდე მეავრდნილ სოფელში.

ქ ე თ ე ვ ა ნ ი. შენ, გიორგი, ალბათ არ გისაუზმია მოდი, დავითთან ერთად ისაუზმე. შე კი ნესტანს გაავფრთხილებ, რომ ქვევით არ ჩამოვდეს (ქალბატონი ქეთევანი გადის, დავითსა და გიორგის შორის ჩამოვარდება უხერხული სინემე, საუზმობენ).

და ვ ი თ ი. (მხნელ და ზედმეტად ხმაალა, ალბათ უხერხულობის გამო). ისე როგორა ხარ, გიორგი?

გ ი ო რ გ ი. (შეკრთება. ჩაით იმდულრავს პირს.) გმადლობთ, ძია დავით. თავად როგორ ბრძანდებით?

და ვ ი თ ი. გმადლობთ, შეილო (ისე სიჩუმე).  
გ ი ო რ გ ი. (ჩაუფრთხილები), კი მაგრამ, მაინც რა აზრია ამ ადათში, ვფიქრობ და ვერ მივხვდები.  
და ვ ი თ ი. აჟი გითხარი, წაიკითხე და მიხვდები ქორწილის დედა, რა არ ტრიალებს ქალიშვილის თავში, კანის საყიხა, ცალი საყურე არ მაგარდება, მეორე დეიკარა, ფესსაცმლის საყიხი, გესმის?

გ ი ო რ გ ი. მესმის, რა თქმა უნდა, მაგრამ რა საჭიროა ამდენი საწაღისა, ამდენი ფუსფუსი? უბრალოდ უნდა ხდებოდეს უველოფური.

და ვ ი თ ი. ემ, ჩემო კარგო, რამდენ მამაკაცს უფიქრა ეს შენამდე, მათ შორის შენ მონა-მორჩილსაც. რა დამავიწყებს იმ დაუფიქრად დღეს, მე დქეთევანი ხელს რომ ვაჭრებო. უფრადდება მოაქციე, მე ვთქვი, იმ დაუფიქრად დღეს-მეთქი. ეს უცადედელ კი არ წამოცდენია, ალბათ ამ სიტუაციაში იმადება მთელი საიდულოება რ გაუთავებელი ფუსფუსისა და საქმიანობისა, რომლითაც ასე გამოირჩევა ქორწილის დღე ჩვეულებრივი დღეებისაგან. ალბათ, ეს დღე იმიტომ არის ასეთი, რომ სამუდამოდ დაგამახოვრებს, ქორწილი, ჩემო გიორგი, როგორც საზოგადო ინსტიტუტი, უდავოდ დაწესებულია ქალების მიერ. დააკვირდი, რა საბარალოა, რა საცოდავი მამაკაცი, როგორ მგავს ამ დღეს კაცი ავადმყოფ ჩიტს ანდა ხეულ კატას (ეტილილი). შენ ხასიათიერა გამოხატვის წარმოადგინ. ეს დღე ქალისა, უველოფური გადღის მის ხელში და უკოვლოვე ემორჩალება მას. ქალებმა კარგად იციან, როგორ მოიქცენ. ისინი უკვიდოფერს აკითხებენ იმისათვის, რომ მარუფა, რომელიც მოქცეულია მამაკაცი, რაც შეიძლება მეტმა ხელდაიხანოს და ამ საზოგადო ფაქტს, რაც შეიძლება მეტი საზიგამო ელფერი მიეცეს. ეს სჭირდება და ემსახურება მომავალს. ქალები ამას ჩვენზე უფრო გძრობენ და ქვეყნად არ მოიპოვება ძალა, რომელიც ამ შანს მათ ხელიდან გააგდებინებს. გახსოვდეს, გიორგი, ქორწინება დაუფიქრარი დღესასწაულია ადამიანის ცხოვრებაში.

გ ი ო რ გ ი. მემხსნოვრება, ძია დავით.

და ვ ი თ ი. ინსტიტუტი რომ დავამთავრე, მაშინ გავიციე ქეთევანი. ნესტანზე უფროსი იყო ცოტარი. მაშინ ხალხი არ იყო გადარეული უმადლეს სასწავლებლებზე. ჩვენი მოთხოვნილებები უბრალო იყო. ბევრი არ გვიფიქრა, გადამუშავებო, გვიქმარინა. სად წავიდნენ ეს წლები, მუქიდან დაცვინილი სილასავით გაიპარნენ. (ჩაუფრთხილება).

გ ი ო რ გ ი. ძია დავით...

და ვ ი თ ი. პო. გიორგი, რა უნდა მეთქვა შენთვის, წუხელ გვიან დამეძინა, თქვენზე ვფიქრობდი — მწხუნე, ნესტანზე, მომავალზე. რას ვიჩვენებ, იცო, შეილო? იმას, რაც განსვენებულმა მამაჩემმა მირჩია ქორწინების წინ. შენ როგორც კაცმა, თავიდანვე უნდა აიღო ოჯახში უფროსობა. სხვაგვარად არ გამოვაო. როგორ უნდა ქნა ეს? უველოფერს სჯობს ბრძანა რამე, უმნიშვნელო, თუნდა უაზროც კი. აი, მაგალითად, ოსკანში მოდის წყალი, შენ კი უბრძანებ, დაუდგას ვედრო წვიმის...

გ ი ო რ გ ი. წვიმა თუ არ იქნა?

და ვ ი თ ი. მაშინ რამე ამგვარი უნდა მოიფიქრო, დიდებული იქნება, თუ ნესტანი არ აასრულებს ამ

ბრძანებას. შენ რას იხამ? დგები და უხმოდ გადინარ სახლშია. ქალი იმწამსვე მიხვდება, რომ რაღაც დაშავდა. მაშინ ოჯახში გამორჩენდა თავი, ამას კი ის მოჰყვება, რომ ერთხელ და სამუდამოდ დამყარდება სიმუდრევე, სიამტკილილია, გოწინაყის გაკეთება, ქოლგის ქვეშ ერთად სიარული, ზურგის მოფხანა. მო, კიდევ რა უნდა გითხრა, ქალმა არასოდეს არ უნდა იცოდეს, რამდენი გაქვს ფული.

გიორგი. გმადლობთ, ძია დავით, მაგრამ მე აღბათ ვერ შევძლებ ამ რჩევების შესრულებას, ძალია არ მიუფლება.

დავით. მეც ვერ შევძელი, შვილო, საწყალი მამაჩემის რჩევები რომ შემესრულებინა. უველაფერი პირიქით გამოვიდა, ამიტომ ცეცხოვრობთ ასე ტბილად და სიუვარულით მე და ქეთევანიც.

ქეთევანი. გიორგი! ნესტანი მოდის, ჩქარა, ჩქარა, წადი სახლში!

(გიორგი ვარბის)

დავით. (ქეთევანს) შენ აღბათ არ იცი, რომ ეს არის უძველესი ადათი, რომლის გაუთავისწინებლობა არასგზით არ შეიძლება.

ქეთევანი. (სასოწარკვეთით) ო, რა კაცია ხარ, დავითო თავის დროზე ვერ მითხარი რა კვანახლა!

დამიბტარი. გუშინდელივით მახსოვს ჩვენი ქორწილის დღე.

ნინო. არ გაიხსენო რა, დამიბტარი!

დამიბტარი. როგორ შეშინოდა სასაცილო რამე არ ჩამოდინა. მაშინ ბიუროს დერეფანში რომ შეგხვდი, ვიფიქრე, აღბათ ამ საბრალომ არ იყის, რა ღამაზია, თორემ მე როგორ გამოძევებოდა-მეთქი. კალენივე თუ ვახსოვს, საუვარელიძე, წიგნში რომ გავკატარა, ხელი რომ მოგაწერინა, პირი რომ გავკლდინა და თითო მონანსი ჩაგვადო პირში, ასე ტბილად დაგვიბერდითო. აქამდე მახსოვს იმ მონანსის კოლოფი, — რკინის იყო, ანგლოზი ეხატა. თეთრი გემი ლურჯ ზღვას აპობდა და ზღე ეწერა: «Акционерное общество «Гелиодор» Батумъ».

ნინო. ანგლოზებს ვარსკვლავები ეჭირათ ხელში და გზას უნათებდენ გემს. მეც როგორ ვღელავდი. ქორწილი საშინელია! სასულელური, უაზრო კომედია, მეტი არაფერი!

დამიბტარი. (ქეპის ხუფს ახდის). ო, მე რომ მიუვარს! ბადრიჯანი წვრილია ხახვით.

რეჟისორის თანაშემწე. დიდათ გმადლობთ, ქალბატონო ნინო, დიდათ გმადლობთ, ბატონო დამიბტარი, თქვენ ახლა ჩვენთვის არა გცალიათ, ათასი რამე გაქვთ გასაკეთებელი. გოკი მოსატანია ფურნიადან, ღვიო ვადასახმელია, ბუფეტი გასათრევა მეროვ თაბაში, ფარდები ჩამოსაციდი, და ასე შეამდე. კარადის უკან რომ დამატკრილი ბოთლია ზეთით, ის ვადასადგები. საწოლიდან ეტაკტილა გამოსაწვავი. მე ეხლა კიდევ ერთხელ მომიწევს სექტაკლის შეწვევა. რატომაა, რომ გვიანტკრისებს, რით დაიწყო ეს უველაფერი? როგორ დაწვინდა ერთად ცხოვრება? როგორ შეთანხმდით ხელი მოგვეწერა? როგორ დავნიშნეთ ქორწილის დღე? აი, ვთქვით, თქვენ ჩვიდმეტ-თვრამეტი წლისანი ხართ, მიიღეთ რაღაც სერიოზული

გაღწვევები. მიიღეთ და მეც უცებ გახდეთ უცე სამოცდა ხუთი წლის ხნიერი მარკაჯი. ორმოცი წელია, რაც ადვოკატი ხართ, ეს კი, ვინ არის ეს სადნომიანი სახის თმაქალაქი? ექვსმეტწი გვერდით რომ მოგყვებათ? ნუ იტყვი, ეს ხომ თქვენა მუელედა, ის პატარა, ცქრაალა გოგო, ქარში რომ კანას იჭერდა და კინოში, პირველ რაგში, თქვენს გვერდით მწესუმწირას ანატუნებდა.

ორმოც ათასამდე საუწმე, ამდენივე სადილი, კანხამი, ერთად გატარებული ცხოვრება, რამდენია ეხლა, რამდენი პალტო გაცვიეთო ერთად. სად წავიდა ეს უველაფერი? უველაზე საინტერესო მინც ისაა, როდის და როგორ დაიწყო...

ეხლა ჩვენი თხოვით ნესტანი და გიორგი გაიმეორებენ თქვენს წინაშე სიტუაციას, და ჩვენ მოწმენი გავხდებით, თუ როგორ დაიწყო ეს უველაფერი და როგორ და რა ლოგიკამ მიიყვანა ისინი დღევანდელ დღემდე. მაშ ასე, ეხლა დავინახათ, როგორ დაიწვეს მათ ერთად ცხოვრება და მათთან ერთად გვივებთ, თუ რატომ არიან ისინი ერთმანეთისათვის შექმნილი. მაგრამ მანამდე ერთი თხოვნა გვაქვს, გაიხსენოთ როგორება იყავით სიამწვალეში, ჩაიხედოთ გულში, განსაკუთრებით გაიხსენოთ, თუ როგორ იგრძინათ პირველად თქვენი მომავალი ბედის დანახვაზე გულის ფანცქალი. როგორ ატკაცა სიუვარულმა პირველად თქვენი საბარკო გული, როგორ დებებტებოლით ქუჩა-ქუჩა, ფიქრობდით მასზე... გააღვიძეთ ჩაძინებული და არ მივიწყებული გრძნობები, გაიხსენეთ და ჩვენც მოგვაუყუეთ.

მაშ ასე, სამი საათია. გაცვიოლები დამთავრდა. გიორგი როგორც მომავალი გელოგო, დღეს აირჩიეს კლასის გეოგრაფიული წრის თავმჯდომარედ, რაც იმას ნიშნავს, რომ გიორგიმ უნდა მოაწუოს ექსკურსიები ქალაქის შემოგარენში, მაგალითად, სტალიკიტების გამოკვებულში. ნების კი აირჩიეს მოადგილედ. აღბათ, კარგად ვახსოვთ, რა შინიშნელობას ვანიშნებდით ამას ახალგაზრდობაში. (რეჟისორის თანაშემწეს გამოაქვს ფიცარი და ვალებს მას ორ სკამზე).

აი, ნესტანი და გიორგი გამოჩნდებიან ბალის კიდებზე.

ნესტანი. (ეკლესიებში) არა, ლიზა, მამაკი, მაგრამ დღეს უამრავი საქმე მაქვს. აუცილებლად დამიბტარი უნდა მოვიხსნო. შევხვდეთ და ერთად ვიმეცადონოთ ტრაგონომეტრია. (შემოდის ნესტანი, მოაქვს კვიანური ხელსაწყო, რომლითაც ბავშვობისას ფიზიკის ლაბორატორიაში ელვებს ვაჩენდით. ნესტანს გიორგი დაეწევა).

გიორგი. მომე, ნესტან, მე წამოვიღებ.

ნესტანი. რატომ სწულდები, გიორგი?

გიორგი. მამაკი, ნესტან, ბიჭებს ერთ სიტყვას ვიტყვი. გავი, დღეს ურემოდ დაიწვეთ ვარჯიში, შენ საქმე მაქვს, სირბილით მოვალ, ასე რომ კრისი გზაში გამომივა. (პატარა სიჩუმის შემდეგ). ნესტან, რა დავაზე, რატომ მებუბობი?

ნესტანი. საიდან მოიტანე, სრულებითაყ არა.

გიორგი. ამ ბოლო დროს ისე უცნაურად შექცევი.

ნესტანი. იცა რა გითხრა, ჩემო გიორგი, მე პირადად არ მისიამაუთურება შენი ასეთი მკვეთრი



გარდაქმნა. მე პირში მთქმელი ვარ, უნდა გითხრა, ძალიან გამოიცვალე. შენში ახლა სრულიად სხვა ადამიანს ვხედავ.

გიორგი. გამოიცვალე? რა შემამჩნიე? ვინ გითხრა?

ნესტანი. გოგოებმა შეგამჩნიეს, ყველა ამას ამბობს. იმდენი ხანია, გიცნობ, შეუძლებელია რამე გამომპაროს. კალათბურთის გარდა არაფერი გაინტერესებს. ვერ წარმომიდგენია, როგორ შეიძლება ჩვენ დროში თანამედროვე ახალგაზრდამ თავისი ინტერესები კალათბურთით შემოფარგლოს. ჩვენ გარშემო კი ათასი პრობლემა: ექსკურსიები, ისტორიული ნანგრევების დათვალიერება, ჩამორჩენილთა დახმარება, რომელი ერთი ვთქვა, შენ კი ამ დროს მხოლოდ ბურთი გაინტერესებს. გოგოები იმასაც ამბობენ, ცვირის წეხს და კულა უკვარზე აქვს გადებული. რახან ქალაქის ნაურბში შეგიყვანეს, ამ ბოლო დროს მეგობრებს ზევდიან უყურებ. რა თქმა უნდა, ამ უსიამოვნო სიტუაციებს სხვა არავინ გეტყვის. მე კი ვსარგებლობ ჩვენი ძველი მეგობრობით და თავს უღლებას ვაძლევ; სიმართლე პირში გითხრა. რა ვქნა, ასეთი ვარ.

გიორგი. (დაბნეული) მე... ძალიან მადლობელი ვარ, რომ სიმართლე მითხარა... ვერ ვამჩნევდი, რომ ჩალვა შემართებოდა... აღბათ ეს ყველაფერი არ უნდა შემომეპარა, არ ვიცო, როგორ დამემართა.. მე ხომ შენსავით ჭკვიანი არა ვარ... აღბათ ძნელია, ისე მოიქცე, რომ ყველაფერი კარგად გამოგივიდეს (გოროგი დაბნეულია, ნესტანი. რამოდენიმე ნაბიჯს გადაადგამენ და გაჩერდებიან).

ნესტანი. მე ღრმად მწამს, რომ მამაკაცს შეუძლია იყოს სრულყოფილი. სხვაგვარი მამაკაცი ვერ წარმომიდგენია.

გიორგი. რა ვციკ აბა, როგორ შეუძლია ადამიანს იყოს სრულიად უნაკლო. არა, აღბათ შეუძლია, არ, ვიცო, არ ვიცო..

ნესტანი. რა არის ამაში არაჩვეულებრივი და შეუძლებელი? გაახსენე თუნდაც მამაშენი, მამაჩემი. აი ჩვენი იდეალები. რატომ არ შეგიძლია აიღო მათგან მაგალითი?

გიორგი. მე კი მეგონა, მხოლოდ ქალი უნდა იყოს იდეალური. კაცები ცუდები ვართ. არა! არა! ვიცო და იმიტომ ვამბობ!

ნესტანი. იცი რა, მე სრულიად არ მემიწინა ვიყო პირდაპირ, მყოფნის ობიექტურობა, რომ გამოვცდიდე და ვნაცვალაო, რომ არ ვარ იდეალური აღმადანი, თუმცა ჩვენთვის გოგონებისათვის, საჭიროა ვიყოთ იდეალურები, იმიტომ რომ... მამაკაცი, რომ ყველაფერი გითხარა... ახლა რომ მკითხო, რატომ გეუბნებოდი იმ მწარე სიტუაციებს, ვერ გეტყვა, არ ვიცო, არაფერი ვიცო...

გიორგი. ნესტანი!

ნესტანი. აი, ახლა ვიფიქრე, რატომ ხდება, რომ ადამიანი ხშირად ერთს ფიქრობს და მეორეს კი ამბობს-მეთქი.

გიორგი. ნესტან, გინდა ვარდის წყალი დავლიოთ? ორმაგი... ღვეჯელით.

ნესტანი. გოროგი, სულ შენ მპატივებ, გმადლობთ... მინდა... ოღონდ მე კრემ-სოდას დავლევ... (კიდევ რამდენიმე ნაბიჯს გადაადგამენ, გოროგი

ცოცხალი დაწინაურდება, საკონდიტროს უნდა ალბს, შევა და კარებს ნელა დახურავს. ნესტანი ძალიან აღელვებულია მომხდარი საუბრით) გიორგი. გამარჯობათ ივლიანე მიძინა წინააღმდეგობა თანაშემწე სათვალეს იყებებს და ივლიანედ წარმოგიდგება).

რევისორის თანაშემწე. (საკმაოდ ინტელიგენტურად ჩანს, გამყიდველებს გადაშენებულ ნაშთებს ეუთვნის — ხრდილობიანებს, სკლამიანებს, ღიმილიანებს). ჰო, გიორგი, გახლავართ! ნესტან, მამაშენი იყო დღეს, ორი ჭკა დალია. რა მოგივარა, შვილო, რატომ სტირა?

გიორგი. (ჩქარობს). თუმანიშვილების ნესთან ძალიან დაგვიყვავა. იცის, სკოლა როდის გამოდის ღობეში თავს გამოყოფს და გოგოებს ამჩნებს...

ივლიანე. შენ ვარდისა, შენ კრემ-სოდა, ორმაგი, დაწინაურდი შვილო.

გიორგი. არა, დღეს მეც კრემ-სოდა დამისხით და ააი ღვეჯელი მოგიტანეთ.

ნესტანი. ათი ბევრია, რად გინდა. არ არის ფულის ფლანგვა საჭირო.

გიორგი. ათი იყოს.

ივლიანე. დალიე შვილო, ნესტან. ეგ საზინდარი ძალი ექაც მოვიდა, ამას წინათ. ან რა სახელი ჭკვაა — ვინტოვკა. დამაინტერესა, რამდენს იწონის-მეთქი. ერთი კილო და ორასი გრამია, ოცდათვრამეტი სანტიმეტრა სიგრძით და ერთი სანტიმეტრიც აღარ გაიზარდება ეგ არგანაზრდელი, დამიფრთხო კლიენტები, გოგოები მაგის გამო იმ ტროტუარზე გადადიან. ნესტან, კიდევ დაგისხე შვილო?

ნესტანი. გმადლობთ, ძია ივლიანე. პოლონელი აბტროფიზიკოსი სიჯიშუნდი იაბლონსკო რა იყო თქვენი?

ივლიანე. რა ვიცო შვილო, პირველად გავიგონე... (ჯარი ისევ იღება), ო, ქალბატონო ინგაროზა, თითზე რა მოგივიდათ? უიმე, ღმერთო მოქალაქევენრა, ოოი! (რევისორის თანაშემწეს ინგაროზა კულისებში გაქყავს).

გიორგი. ნაუინი ხომ არ გინდა?

ნესტანი. არა, გმადლობ, გოროგი, ბევრი მოგვივა.

გიორგი. დღეს ჩვენ მოხალისე ვაქვს საქმე. შე თვემდომარეად ამირჩიეს, შენ უნდადილიდ. ხომ უნდა ავღნიშოთ ეს, მერე ჩემმა ყველაზე კარგმა ამხანაგმა პირში სიმართლე მითხრა, ამას რა სჭობა!

ნესტანი. კარგი რა, გოროგი, დაივიწყე რაც გითხარი, აღლევებული ვიყავი, არ ვიცო, რას ვამბობდი.

გიორგი. ნესტან, შენ არაჩვეულებრივი ადამიანი ხარ, ერთი რამე უნდა გითხრა, ნუ მტყუნი უარს! შე თუ მოვიწყვე გეოლოგიურზე, და ვთქვათ, შენ არ გეოლოგიური და აქ ჩააბარე პედაგოგიურზე, ხომ მომწერ ხანდახან წერილს?

ნესტანი. აუცილებლად, აუცილებლად, გოროგი! (ისევ სიჩუმე, სეამენ წყალს).

ნესტანი. შენ დაგავიწყდება ჩვენი ქალაქი, დაგავწყდება ძველი მეგობრები, და მათი წერილებიც ისე აღარ გაგახარებს... დაგავიწყდება ჩვენი ქუჩები, ბავშვობა, მდინარე, წაქანებული აკაცია აფთიაქთან... სხვა ინტერესები, გრძნობები, გიცნობ



საინტერესო პიროვნებებს, ახალი მეგობრები გე უკლებია...

გიორგი. არა, არა! არასოდეს არ დამავიწყდება ჩვენი ქალაქი მთელი ცხოვრება მარტო იმაზე ვიფიქრებ, რა ხდება აქ, როგორ არიან ჩემი ძველი მეგობრები!

ნესტანი. მაშინ შევეცდები, საინტერესო წერილები მოგწერო.

გიორგი. ნესტან, იცი რა ვიფიქრე? ეხლა ამ წუთში, ამ წამში, არ მინდა სხვა ქალაქში ცხოვრება, აქ მირჩევნია დავარჩე, ჩვენ ძველ ქალაქში, ძველ მეგობრებში, სულ არ მინდა ახალი მეგობრება, ახალი ნაცნობები...

ნესტანი. (სუსტად). გეოლოგია საინტერესო მეცნიერებაა. ეგრე იილაღე ნუ იტყვი უარს...

გიორგი. არა, ნესტან, ახლავე უნდა მივიღო საბოლოო გადაწყვეტილება აქვე უნდა გადავწყვიტო, შენთან ერთად, დღეს, ამ წუთში, მე არსად არ მივლივარ, ამას დღესვე ვეტყვი მამას.

ნესტანი. არა, გიორგი, ნუ იჩქარებ! ეს ძალიან სერიოზული საკითხია. მომავალი ასე იოლი გადასაწყვეტი როდია. იცი, რა თქვა სტეფან ცვაიგერს?

გიორგი. მშაბტიე, ნესტან, გაწყვეტინებ. რა კარგი დღეა და რა კარგია, რომ შენ წამოიწყე ჩემს ნეკლოვანებებზე საუბარს! ყველაფერში მართალი ხარ მე მართლაც. ველარ ვამჩნევდი ხალხს, მოწყული მეგობრებს, მაგრამ ერთ რამეში, თუ ნებას დამართავ, არ ვეთანხმები, მართალი არ არის, თითქოს შენ ვერ ვამჩნევდი, არა, არა! ეს უსამართლობაა! შენ ჩემთვის... მე არავისზე ამდენს არ ვფიქრობ, რამდენსაც შენზე! ახა გაისხარ, რა დავაყვებული ხარ! სად დაველაპარაკო! სად გნახო? მუდამ საქმეში ხარ! ან მოხსენებას ცოხულობ, ან საჩაროში ზიხარ! ან ეს წრე! ან ის შეხვედრასა და გცლია ჩემთვის, მარტო ვერსად დავიბრე! ერთი კვირა რეინაშვილის ქუჩაზე ვუვებარ, რატომ აღარ დადიხარ რეინაშვილის ქუჩაზე? ძველად ხომ გიყვარდა? გუშინ შენ და სუსანა მანჭვალეხელი ერთად მოდიოდით, შემეცხვა, ვერ მოკვდები...

ნესტანი. ო, რა საიდუმლოებით არის მოცული ადამიანის არსებობა... არ ვიცი, გიორგი, რატომ აღარ დავდივარ რეინაშვილის ქუჩით...

გიორგი. უფრო მიგდე, ნესტან, თუ იცი, რატომ მივიღე დღეს ეს გადაწყვეტილება — დავარჩე ჩვენს ქალაქში?

ნესტანი. გიორგი, ნუ იჩქარებ, დაუკვირიდი, საკითხი ძალზედ სერიოზულია.

გიორგი. არა, ნესტან, ამაზე ლაპარაკი უკვე ზედმეტია, არ ვაინტერესებს, რატომ გადავწყვიტე ასე? მე ვთვლი, თუ შენ ნახე ის, ვისაც გინდა უქლავა მთელი შენი სიცოცხლე, ვინც უნდა კარგად გიყურებს, ვინც შენი იდეალია, ვინც აფასებს შენში ადამიანს. იცი, რა გითხრა? ეს ყველაფერი ჩემთვის გეოლოგიაზე არანაკლებ მნიშვნელოვანია.

ნესტანი. არა, გიორგი, ბევრ რამეში ნამდვილად მართალი ხარ, მაგრამ...

გიორგი. ნესტან!..

ნესტანი. გიორგი, სამუდამოდ! იდეალები მექმე! შენ!

გიორგი. ნესტან, აუცალებლად გამოვწიროდებ, გეფიცები, ამიერიდან შენი სიტყვები მტკიცედ იქნება. იდეალების გაერთიანება.. ეს უნდა იქნას! საჭირო საუბარი გვქონდა არა, ნესტან?

ნესტანი. ჰო, გიორგი, ძალიან მნიშვნელოვანი... აუცალებელი... ადრე გითხარი, დავიწყე... ძალიან ვბოხ...

გიორგი. (აღულებული, ჰერს ეძებს პირით), ერთად წავიდეთ სახლში, დამელოდე (ფულს ეძებს) ჯიბეში, ვერ პოულობს, დღეა... ბიძია ივლიანე, უნდა მენდოთ, შენ დამარჩენია, თუ გნებავთ, საათს დაგიტოვებთ.

რევისორის თანაშემწე. მამაშენის შვილს მახეით შეცდომა არ გგადრება. მიდი, ბიჭო, უხერხულია. ბარონა გელოდება, არ შერცხვე კავალერი კაცი (რევისორის თანაშემწეს თითქოს ძალით გაქაჯეს გიორგი გარეთ)

რევისორის თანაშემწე. დიახ, მეგობრებო, ეს ამბავი ასე მოხდა, ახლა რაღა დავარჩენია, დავესწროთ საქორწინო ცერემონიალს.

რევისორის თანაშემწე. ახლა თქვენ ჯვრის წერის მოწმენი გახდებით, უფრო სწორად, ახლებურად რომ ვთქვათ, ხელის მოწერისა. თქვენ დღეებულად გეხნით, რომ ჩვენ ერთი პატარა სცენით ვერ გამოვცემთ ყველა ქორწინებას. ეს შეუძლებელია, დავესწროთ ერთ მოკლე, ჩვეულებრივ საქორწინო ცერემონიალს, რომლითაც თავს არ მოგაწყენთ. დღევანდელ დღესასწაულში წარმოგიდგენთ ნოტარული კანტორის გამგე — უფროს კალენიე საყვარელიძეს. აი, სწორედ იმ კალენიე საყვარელიძეს, რომელიც თავის დროზე გააფორმა ბატონ დიმიტრი ალაკიძის და ქალბატონ ნინოს შეუღლება. ტუბილი კაცი ვარ, იმდენი ბუნების, ბლის მურაბის მოყვარული, კარგასლამიანი, კაცური კაცი, სადამოძოთი ოჯახში მიმაქვს სური, ან საზამთრო. ჩვენი ნოტარიული კანტორა იმყოფება გრძელ-ვიწრო, ნახევრად სარდაფში.

(ორდანი იწყებს ჰენდელის „ლარგოს“. კანტორა თანდათან ივსება ხალხით, შემოდინ მოწმეები, მეგობრები, კეთილის მსურველები, შემთხვევითი პირები. აი, გამოჩნდა თამუნია, თენგიზი, ქალბატონი ქეთევანი, ქალბატონი ნინო, ბატონი დიმიტრი და ბატონი დავითი).

ქეთევანი. ვიცი, რომ ამ დროს არ შეიძლება, მაგრამ თავს მაინც ვერ ვკავებ და ვტირი. არადა, რა მატირებს? ქალაქელი სიყვარულით მოთხოვნიდა, მშვენიერ ოჯახში შედის, სიძე გადასარკვე ბიჭია, თითქმის ჩემი შვილია, ჩემს ხელშია გაზრდილი, კეთილი, საქმიანი, სათნო დასულო, მშობლები დიდებული, პატივცემული ხალხია, ორი ოთახი, წყვილი ვარსკვლავი ნიკელის საწოლი, მტეა რა უნდა ახალგაზრდებს პირველ ხანებში. მე და დავითმა პრიმუსით დავიწყეთ ცხოვრება, ერთ თოვლქუჩაიან შემოდგომას სპერვისაში.

დილიდან რომ ამიტყდა ტირილი, მის შერე თავს ვერ ვკავებ, რა ვქნა, არ ვიცი. ნესტანს ლუკმას არ იდებს პირში დილიდან, ჩემი არ იყოს, ისიც ტირის. (ქალბატონ ქეთევანს დაქლომა უნდა, მაგრამ კიდევ ერთხელ მოუბრუნდება მკურებელს)



იცით, რისი თქმა მინდა? არა, არა, ასე უცებ, მოულოდნელად, ქალიშვილის გათხოვება არ შეიძლება, არავითარ შემთხვევაში არ შეიძლება. ეს საშინელება! საშინელება! ნეტავ თუ გაიგო ნესტანმა გოგოებისაგან რამე, თუ აუხსნეს მე ვერა-სგზით ვერ შევქელი... მე რომ გავთხოვდი, სულ ბეცი ვიყავი... (გამოჩნდება გიორგი, სახეზე დანაშავე, ხათრიანი ღიმილი უთამაშებს, სადაც გვერდოდან სპორტულ პიჯამოებში გამოწყობილია სამი კალათბურთელი გამოჩნდება. სტვენით და ყვირილით, ისე, ჩვენი ახევის რომ ეძახიან).

კალათბურთელი ბი. სიმე, შე ძველო!  
რეჟისორის თანახმად წე. ასე იყო, არის და იქნება უყოველთვის ასე უსტვენდნენ სიძეს ძველ რომშიც. შუა საუკუნეებშიც. ასეა დაწესებული და ამას ვერავითარი ცივილიზაცია ვერ მოშლის (რეჟისორის თანახმად ღვება მაგიდასთან, ახლის კალენიკე საუვარულიცა. კალენიკე მომართავს პატეფონს, ისმის მხნე, საზეიმო მუსიკა, გიორგი კალენიკეც წევა, მაგრამ გზაში უხელებს ნი-ბიჯს და უცებ გვერდზე გადავება, ქალბატონი ნინო შვილთან მიიჭრება.)

ნი. ნ. გიორგი, შვილო, რა მოგივიდა?  
გიორგი. დედა, მეშინია!  
ნი. ნ. ვინ გაძალბდა, შვილო, უყოველიყავი შენთვის, გველო კიდევ ბიჭებში უცოლოდ. თავს იკლავდი, კაცი ვარო, პიროვნებაო!

გიორგი. რა ვიცი, ამ წუთში რაღაცა არ მინდ-  
ნი. ნ. გიორგი, შვილო, ახლა კაცი ხარ, აღარ გე-  
კადრება ბავშვობა.

გიორგი. გეხეწები, არ გვინდა ეს ყველაფერი, თუ  
შეიძლება შევწყვიტოთ, წავიღეთ აქედან.

ნი. ნ. სუ შვილო, არავინ გაგაგონოს. მთელ ქალაქს  
მოედება, დიმიტრის შვალი გაგაფებულაო. სირც-  
ხელია, მოგვეტრა თავი!

გიორგი. (გონს მოდის). ნესტანი სად არის? სად  
არის ნესტანი!

ნი. ნ. უფ. შენ რა გითხარი, შვილო, რა შემეშინ-  
და, შეიძლება ასე დედის შემინება? ჩემი გული  
მეტს კი ვერ გაუძლებს.

გიორგი. დაწუნარდი, დედა, რა მოგივიდა, ხომ  
ხედავ, ყველაფერი რიგზეა.

ნი. ნ. დამაცადე, შვილო, ცოტა სული მოვიოქვა,  
წნევამ ამიწია.

გიორგი. დედა, დაგვინიშნე რომელი დღეც გინდა,  
ვივლით მე და ნესტანი შენთან სადილად, ნუ  
ტირი, სირცხელია, ხალხი გეყურებს (ქალბატონი  
ნინო თვლებს იშრობს, უსწორებს გიორგის  
პალატებს, რაღაცას ეუბნება ყურში, ამ დროს  
გამოჩნდება ნესტანი თეთრ კაბაში, ყვავილებით.  
ხალხს დანახვებზე ნესტანიც შეერთება, გადახევე-  
ვა დედას და გვერდზე გაიყვანს. ძღერს საზეიმო  
მუსიკა).

ნესტანი. უი, რას ჰგავს გიორგი! მეზიზღებამ ვერ  
ვიტან! ნუ დამინახებამა წავიდეს, შამა, უთხარი  
გიორგის, იხლავე წავიდეს აქედან, ვერ ვიტან,  
საზიზღარია!

დავითი. რა მოგივიდა, შვილო, დაწუნარდი.

ნესტანი. არ მინდა გათხოვება, არ მინდა!

დავითი. კარგ დროს მუშუბნები მაგას დაწუნარდი,  
შვილო (მეუღლეს). ხომ არ გაგიყვანა!

ნესტანი. ნეტავ, რატომ არ შეიძლება, რომ ქვე-  
ლაფერი ძველებურად დარჩეს? წავიდეთ შამა,  
შამა, სახლში, წავიღეთ, რა, ჩქარა.  
დავითი. შეუძლებელია მაგაზე ფიქრიც არ გაბე-  
დო, უფურც ერთი ამას, რა ამბავშია, დაწუნარდი  
ეხლავე!

ნესტანი. დაგვიწყდა, რომ მუშუბნობი, შენა  
ხარ ჩემი პატარა გოგო? წავიღეთ, შამა, სადმე  
გადავიკარგოთ. რამდენა ქალაქია ქვეყნად კარგი,  
ღამაში. ვაცხოვროთ ერთად, ძველებურად, მე ვი-  
მუშავებ, ისეთი დანახვების ვიქნები, აი ნახავ!  
დავითი. ნესტან, გონს მოდი, გეხმის! გონს მოდი  
რა დროს სისულელებებია! მიდი, შვილო გიორ-  
გისთან! ნახე როგორ გიყურებს. მთელი ქალაქი  
იმას ამბობს, რა კარგ ბიჭზე თხოვდება ნესტანი,  
ყველა მილოცავს, მიდი, მიდი!

ნესტანი. კი მაგრამ, შამა...  
(ბატონ დავითს ნახად მიჰყავს შვილი გიორგისთან.  
ხელს დაადებს გიორგის ბეჭზე).

დავითი. გიორგი, შვილო! აი ჩემი შვილი, წაიყვანე,  
გიყვარდეთ ერთმანეთი.. როგორ გვინია, შეძლებ  
ოჯახის შექმნას?

გიორგი. ბატონო დავით... რა ვიცი.. ვნახოთ..  
ძალიან შევეცდები, მე მიყვარხარ, ნესტან, შენს  
გარდა არავინ შევარებია, უშენოდ სიცოცხლე არ  
შემიძლია!

ნესტანი. მეტი არაფერი მინდა, ოღონდ ვუყვარდე  
ვიმის.

გიორგი. ნესტან, მუდამ მეყვარები, გეფიცები!  
(ნესტანი და გიორგი ერთმანეთს გადახევევიან)

დავითი. ქმარა, ვერ ხედავთ, ბატონი კალენიკე გვე-  
ლოდება, აბა, მოვრჩეთ ამ საქმეს და წავიღეთ  
აქედან.

(სიძე-დედოფალი უახლოვდება ნოტარიუსს).

რეჟისორის თანახმად წე. გიორგი ალავიძე,  
თანხმად ხარ თუ არა წაიყვანო ეს ქალი ცოლად?  
(ქალბატონი ინგაროზა ვერ თომენს და წამოხტება  
სკამიდან).

ინგაროზა. რა ჩინებული ქორწინება! ჩემს სი-  
ცოცხლეში არ მინახავს ამნაირი! რა სიხარულია  
რა სიღამაზე! ან როგორ უჭირავთ თავი გუგუ-  
ლები! ანგელოზები! რა მშვენიერი პატარძალია რა  
მშვენიერია ნესტანი! ჭნეტ მაკლონდლს ჰგავს,  
კინოში მგონია თავი!

გიორგი. დაბ, ქალბატონო ინგაროზა!

რეჟისორის თანახმად წე. ნესტან, გინდა  
ქმრად გიორგი თუ არა?

ინგაროზა. რა ბედნიერი ვარ, ვერ წარმოიდგენო  
ასეთი ღამაში ქორწინება არ მინახავს, შამის სულს  
გეფიცებით, ვაიმე, რატომ მეტყობა? ასეთ შარ-  
მონიას რომ დანახავს ადამიანი, აბა, მიიხარით,  
როგორ შეიკავებს თავს! საარაკო ხელის მოწერა,  
ფერი ფერსა, მაღლი დმერთსა!  
(ბეჭდების გაცეკვა, კონცა, უცებ მთელი სცენა  
გაიყრება და ფოტოსურათის დემსგავსება).

რეჟისორის თანახმად წე. მართალი რომ გით-  
ხრათ, ორასი წყვილი მანაც მუყოლებად ამ დათარ-  
ში გატარებული, მწასთ თუ არა ვი რატოვლი? რაც  
არ ვიცი, არ ვიცი. ა თხოულობს ბ-ს. შემდეგ  
პატარა ბინა, ბავშვის ეტლი, შაბათ-კვირას გასეირ-  
ნება, იშაზის პირველი შეტევა, სიყვდილის სა-

რეცლო, ქელესი, ორმოცა, წლიხთავი (მხოლოდ ამის შემდეგ გადახედავს რეჟისორის თანაშემწე მკურნებელს, მისი სახე ძველებურად კეთილი ხდება, რაც მის ნათქვამი აქრობს ცინიზმს).

რეჟისორის თანაშემწე. ათასში ერთხელ თუ დაგინტერესებს ეს რიტუალი კაცს, აი, მაგალითად, როგორც ახლა. აბა, ერთა მრავალთაში რისი იხარე ვერო, მოყვანი მტროს! (ისინი მრავალთაში იყვნენ, გორაკი და ნესტანი ბედნიერები არიან).

ინგვაროზა. არა, გენაცვალე! ასეთი ქორწილის წნახველი არა ვარ ხომ შეიძლება ქულსი არ მომტხოვდა ფეხსაცმელზე და ჩაქოჩისთვის არ შემომხებდა კადნიურ საუვარდიმესთან. ო, რა ბოროტია ადამიანი. არავის უთქვამს, რომ დღეს ნესტანი და გორაკი ხელს აწერენ ო, რა სილამაზე ვადიშალა ჩემს წინ რა სჯობია ბედნიერებას მხოლოდ სილამაზეშია პარმონია და ცხოვრების შინაარსი! თქვენ გენაცვალეთ, თქვენ გაიხარეთ! იმრავლეთ, იმხიარულეთ!

(ძლიერი შუქით განათებული ნესტანი და გორაკი უშვებანი დარბაზში და ლმილთა მიემართებიან ვასასვლელოსაკენ).

რეჟისორის თანაშემწე. ესეც ასე, მორჩა მეორე განყოფილება, ეხლა, მეგობრებო, დავისვენოთ ათი წუთი!

### მესამე მოქმედება

ანტრაქტის დროს დარბაზში დარჩენილი მკურნებელი ხედავს, თუ როგორ ამზადებენ მუშები სცენის მესამე მოქმედებისათვის. სცენის მარჯვენა მხარეს ათი სკამი დადგეს, მეჩხერად, სამ რიგად. ეს სკამები საფლავებია.

ანტრაქტის ბოლოს მსახიობები იკავებენ ამ სკამებს, მხოლოდ პირველი რიგის შუა სკამია ცარიელი. აქეთ იქიდან, მუშობელ სკამებზე ქალბატონი ნინო და პროფილების გამოშვებული არჩილი დასხდნენ. მეორე რიგში უხედავთ ქალბატონ ინგაროზას, მესამეში—ბატონ დავითს. განსვენებულები იყურებენ მხოლოდ პირდაპირ, სახეები დაწვრილებული აქვთ, სხედან უბრალოდ და ბუნებრივად. რელიეფს წარმოიტყვამენ წყნარად. ყოველგვარი სანტიმენტულობის გარეშე და, რაც აუცილებელია, მათ ხმაში, არაკითარი სედა, კავშინი და არაამქვეყნური არ იგრბობა.

რეჟისორის თანაშემწე შვილად ელოდება, როდის დაწვრილებდა მკურნებელი.

რეჟისორის თანაშემწე. ამქერად, მეგობრებო, გვიდა ცხრა წელი. ქალაქი ძალიან გამოიყვალა. ფეოტონები მოგონებას ჩაბარდა, ერთი-ორი თუ ვაივლის — იაგორისა და ვარლამიასი ამ ღამაზე ტრანსპორტმა დატოვა ჩვენი კუჩაინი, დაგრებილი ქუჩები, მათ მაგიერ გამოჩნდა მანქანები, განსაკუთრებით იმრავლა საბარგოებმა „სტუდაბეკერმა“. „ზისმა“, ტრანსპორტიანებმა. „ემადინი“ ორჯერ მეტი გახდა. მათმა რიცხვმა ოთხს დაიწვია, გამოჩნდა „პოხედაც“, იმატა ზეწრების ქორღობამ, გაიზარდა სახლების გატყვვა, ახალი მოდა გაჩნდა — ვარდების მაგივრად ღობის თაყუშ დამსხვრეულ მინას აუოლებენ ბეტონში. სხვა მხრივ ქალაქი მაინცდამაინც არ გამოცვლილა.

ახევ ძველებურად მშვენიერია ჩვენი ხალხი გორაკზე, ისევ გადაავლის გაზაფხულზე მის თაყუშ ქაფივით ღრუბელი, ისევ ჩაუდგება უჩრბინეს ბუჩქს ილიებიში ზღვხლის მხურვალე მწვენიანსკესკესკელები და ნაწი მივარე გადაავლებს სუსტ სხვის კვიპაროსებს და მარმარილოს ქვეს.

ამოხვალ ხანდახან აქ, ჩამოვდები რომელიმე ნაცნობის საფლავის ქვაზე, გახედავ გვერდულად ოკრიბის მხარეს, ღულჯ მთებს, ტალღებს რომ მიზიან რაქისკენ, გახედავ ზვამლს, გაგებარება თვალთ და ჩაიბრება კოლხეთის უსასრულო სილურჯში, გულს ტკბილი სედა შემოვარწვება.

ამაოკოხბავს თავის მიცვალებულს შავში ჩაცმული ჩვენებური, ძალზე ნაცნობი უცნობი ქალი, შვიი დერმანტინის ჩანთით, თორმეტი ხაჭაპურით, მრგვალად მოხარული დედლით, თავისი მწვანელით, ღვინოთი, განსვენებულს ლომონათი უყვარდა, სიტრო, ვაითუ. ბიის მურბაა მოენატრა, ვაითუ, ჰალვა მოენატრა, ძვირი რომაა და ძნელი საშოვნი, ვაითუ კოკორი მონეტრა, ანდა, ბოდიშო ან სიტყვასთან, და ამოხვლილი ღობიო... გაიშლდა დიდ ღურჯი ცხვრისახოცი, პატარა მიოწე რომ გადაფენია იმ საცოდვას, და აქვე, ფილარმონიის დირექტორის ბრიჩაოსფრად შეღებილი ქანდაკების ჩრდილი საყურთბი დაიწყოთა. პაპიროსს ეწეოდა განსვენებული, სათვალეც დაიდება მოლზე, ვაითუ, რომელიც ჩაყოლიც, გატყდა, უსათვალოდ აბა როგორ დაინახავს საყურთბს, ანდა ღამაზე გამოიხეცვარ კოკორს, ის უბედურ დღეზე გაჩენილი.

ქალბატონი ვენერა, დარდიანი ქალი, შენც ხომ კარგად იცი მაგ კოკორს ვარდნი ვეღარ მიირთმევს, მაგრამ რა დიდებულთა შინი სურვილი გაუტეხლო მას სიყოცხედ, ემსახურო, იყო მასთან ერთად. ვაი, თქვენ, უსაყურთბოდ დარჩენილი ჩვენი წინაპარო, ვაი თქვენ, უბედურებო, თუ დაღიხარო ხელგაშლილი სხვის მაღლზე, თუ გწუხრიათ და გშოათ და არსადან ჩანს ჩვენი სიყვარული და მოგონება.

დღეა, როგორ აწელილა ეს ბერძნული ლეღვი ჩანთაში, რა ღამაში იყო, რამხელა საქდლოში ჰქონდა, ეხლა ეს ლეღვი როგორ დაუდოს ქირისუფაღდა, არადა, პეტრე-პავლეს ეკლესიაში ნაურთხ ლეღვს ასე უბრადლოდ ხომ ვერ მოისივრი ბევისკენ. ეხლა ვინ დაღვეს ამ ღვინით, ვინ იტყვის შესაღობარს? ვაივლის ვინმე მოცლილი, ვთქვათ, ჩაყოტეხული, ვაივონებს ვარდის ბუჩქთან ხათრან, გაცრეცილ, ნავთის რიგში დახარკულ ხმას; „ჩემო იმანო, შენი ჭირიმე, ერთი ჭიკა დამიღვი, ვარდნი ერკვა უბედურს, ამ ქვეყნის ალერსის იყო“. ანდა რომ თოვს, მაშინ მეტკინება ნამეტნავად გული ადამიანს. წევხარ მატულის საბნის ქვეშ, მოაწვება გულს ტკივილი, წარმოიდგენ, ვაი, როგორ არის ის უბედური იქ. ცივა ალბათ იმ საწყალს! მალე! მალე! სადაა ის ღამაში, კარგი, სათეატრო, ხავერდის ყულიანი ბოტები, ამოასკდება სასაფლავოს ქირისუფაღვი გულის ფანცქალითი. რა სიწმემა, რა სინაზე, რა სილამაზე, გრძელი ღურჯი ჩრდილები. კვიპაროსის ტოტი დაუდრკეა თოვლს, ზრის და ზრის მიწასკენ, სანამ ხმას არ

გამოსცემს, თითქოს ზეწვარი გაიხაო, კიდევ უფრო დაიხრება ქვეითი. კვიპაროსის ტოტიდან კი თოვლის ბელტი ჩამოვარდება ხენწით და თეთრი თოვლის ბალიში ჩაეფლობა, მიცვალებული რომ აღევს გულზე და ბელტთან ერთად, დააწვება ნეტარხსენებულს მოგონება და სევდა ჭირისუფლის...

აუ, რამხელა გამბდარა ახალი სასაფლაო.  
მთამ მოუხვია, სასაფლაოამაც მოუხვია.

ახალ სასაფლაოზე გული მოგიკვდება ცაცხ. აგერ არ იყო, გუშინ, ერთად რომ სკამითი სვანიძეებში, აგერ არ იყო, აფთიაქთან რომ შეგხვდა ახალ პალატოში, აგერ არ იყო, გაზეთის რომ უიღუღლოდა, ახლა კი ჩაწოლილა შავი ლაბრადორის ქვეშ, ბაზალტით შემოღობილში. ამ, ქალბატონი ინგაროზაც აქ არის! რაფეილის, საკომისიოს დირექტორის მშენებელი ქვრივი. აღარ ჩაივლის მისი თეთრი მარაოს სურნელი ბაღის კიდვზე, მშვიდობით ინგაროზა. ვინ შევადაროთ აწი მაგნოლიის ყვავილს! ანდა მაგნოლიის ყვავილი ვიღას მოგვაგონებს აწი? ემ, რამდენი დააწყნარა სამი თეთრი მიწამ. უბედურებით გაგაფეხულ ჭირისუფალს ამოკაყვს აქ თაყვისი ძვირფასი მიცვალებული, ტოვებს სამუდამოდ ცოც მიწაში, თვითონ კი ეშვება ცოცხალ-მკვდარი ქალაქში, უბრუნდება ყოველდღიურობას. გაღის, იხარება, იფლანდება დრო ვიწრო დერეფანში, ბაზრის უკან, ჩაივლიან შიზანი დღეები, ჩაივლიან წვიმიანი დღეები, თოვლიანი ხალაპობები, იასფერნი, ლლისფერნი... ნათელი დაადგით წასულებს, ღმერთი იყოს მათი მწუხარობელი, დადგება დღე, ჩვენც მათ გვერდით ჩაეწვებით ასე ნაცნობ, წითელ, ქვიან მიწაში...

ზოგიერთი აზრის შენახვას, რაც შეიძლება ღრმად ვცვალოთ, რა შეიძლება, იშვიათად ვიხსენებთ. უველამ კარგად ვეცით, რომ არსებობს რაღაც ნამდვილი, სამუდამო, ეს სამუდამო არ ნიშნავს სახლებს, სახელებს, არც დედამიწის, არც ვარსკვლავებს. ყოველი ჩვენთაგანი გულის სიღრმეში გრძობს რაღაც სამუდამოს, ჭეშმარიტს და ეს ყოველივე დაკავშირებულია ჩვენთან, ადამიანებთან.

ყველა ერის გენიოსმა აღიარა ეს და აი, უკვე ხუთი ათას წელზე მეტია კაცობრიობის ყველაზე გონიერი ნაწილი ეძებს ამ ჭეშმარიტებას, ის კი გაგვირბის და გვემალება უიშედოდ. და მინც, მოუხედავად ამისა, ყველა ჩვენთაგანმა იცის, რომ არსებობს ის ერთადერთი ჭეშმარიტება და მასთან შეხვედრა გარდუვალია... (პაუზა).

თქვენ, ალბათ ჩემზე უკეთ იცით, რომ მიცვალებულებს არ ვაინტერესებთ ჩვენ, ცოცხლები. მათ თანდათან შორდებათ მიწა, ჩვენი არსებობა, ძველი ოცნება, სიხარული, სევდა, სიუვარული ადამიანის. რაღაც ძალა გვაცილებს მათ, როგორც აცილებენ ბავშვს დედის ძუძუს.

მიცვალებულია ჩვენთან არიან მანამდე, სანამ მათში საბოლოოდ არ დაიქვება და ფერფლად არ იქცევა ყოველივე მიწიერი, ადამიანური. მათი სულბები კი ჩნდება ჩვენს, ძველ სასაფლაოზე, გარინდულნი, ვნებათა მიღმა, უსასრულობისა და ჭეშმარიტების ხმის მოლოდინში.

რალაც-რალაცებებმა, რასაც ახლა მოისმენთ, ეგებ ააფორაქოს თქვენი გრძნობები, მაგრამ რა გეწუხება? დედა და ქალიშვილი... ცოლი და ქმარი... სიმღერე და სიღატაკე... უველაფერი, რაუცხ ქვენი თვისა ანეთი მნიშვნელობა აქვს, აქ კარგავენ (ჩვენი) შინაარსს.

ქალბატონი ინგაროზა, რა რჩება ადამიანისაგან, როდესაც ის კარგავს მეხსიერებას და გრძნობებს? (ერთი წამით რეჟისორის თანაშემწე დარბაზში იურება, შემდეგ მზერას სცენას უბრუნებს).

რ ე თ ი ს ო რ ი ს თ ა ნ ა შ ე მ წ ე. არ შეგეშინდეთ, ცოცხალი ადამიანებიც არიან. აი, მაგალითად, ბატონი ბარნაბა — დამკრძალავი ბიუროს უფროსი. თუ რა ვიცი, არა მქვია ამ უველაფერის უფროსი, — ხედავთ რა უურადლებით ათვლიერებს ახალ გაქრილ საფლავს. ამოწმებს, წყალი ხომ არ დგება შიგ.

ბატონ ბარნაბას უახლოვდება კიდევ ერთი ცოცხალი ადამიანი, რომელმაც ძალიან დიდი ხნის წინათ მიატოვა ჩვენი ქალაქი და შორს გადასახლდა.

(ქულისებიდან გაშლილი ქოლგით გამოდის პაპუნა სხირელი. პაპუნა აღმართს ძალიან მოუქან-ცაცხ).

პ ა პ უ ნ ა. კარგი გამარჯობა, შენო, ჩემო ბარნაბა...

ბ ა რ ნ ა ბ ა. გაგიმარჯოს, გაგიმარჯოს... რომელი ხარ კაცო? ვერ შეგიცანი.

პ ა პ უ ნ ა. პაპუნა სხირელი ვარ.

ბ ა რ ნ ა ბ ა. არ გამაგიჟო! საიდან, ბიჭო! ცოცხალი ხარ? როგორ ვერ მიგხვდი, რომ დღეს ჩამოხვადოდი გასვენებაზე. რამდენი წელია არ ყოფილხარ აქეთ?

პ ა პ უ ნ ა. იქნება თორმეტი წელი, ბარიტის კარიერზე ვარ მივლინებით, გავიგე ეს უბედურება: გამოვკარადი, მივატოვე ექსპედიცია, ვიფიქრე, თან ქალაქსაც ვნახავ-მეთქი, ისე შენ, ჭვარი გწერია და, კარგად გამოიურები.

ბ ა რ ნ ა ბ ა. რა მიჭირს. ემ, რა ცუდ ამავში შეიხვდით ერთმანეთს?

პ ა პ უ ნ ა. ნუ იტყვი.

ბ ა რ ნ ა ბ ა. არ მიუვარს ამნაირი გასვენება. გული მიხდება ცუდად. (დახედავს საათს). ახლა ამოვლენ საცაა. შე მომიწია ამოვვლა, ჩემი ბიჭი აქ საქმიანობს, ათასი რამეა გასაკეთებელი, სუფარაო, ხომ იცი, როგორც არის...

პ ა პ უ ნ ა. (კითხულობს წარწერას ქვაზე) ვამ, ეს არ მენახა ნეტავ! კოკოჩაშვილი, როდის ვარდაიცვალა საწუალი? მაგან ვადამარჩინა სიყვილის, რა კაცი იყო!..

ბ ა რ ნ ა ბ ა. კარგა ხანია. ბიჭმა ის სამი ოთახი გაყიდა. ვადასახლდა. ხანდახან ჩამოაკითხავს, მაგარი ქიურტგაიო.

პ ა პ უ ნ ა. (უყურებს ქალბატონ ნინოს მეხლებს). ეს ნინო დეიდა არაა? ვაი, საცოდავი... კი ვიცოდი, მაგრამ მაინც მომხვდა გულზე.

ბ ა რ ნ ა ბ ა. უბედური დღემიტრი სულ აქ წის. ვერ იცოცხლებს დიდხანს, მალე ჩაჰყვება ნინოს... ჭვარიანი კაცია, ახლა ისიც დაიშავა, ეს უბედურება... დავრჩებით უქიმიოდ.

ნ ი ნ ო. (პროფილების გამოჰქრელს). ეს პაპუნაა, ჩემი მამიდაშვილი, პაპუნა სხირელი.

პაპუნა. კი ნაგრამ, ბოდში და, მამაჩემის საფლავს ვერ ვხედავ.

ბარნაბა. ეს ახალი ხეივანია, მამაშენი ძველ ხეივანშია...

პაპუნა. (დახედავს არჩილს). უი, ესეც გარდაცვლილია, ლამაზი ბიჭი იყო, რა კალათბურთელი, რა მხატვარი...

ბარნაბა. თავი მოიკლა, აერია საწყალს ცხოვრება... სიყვარულმა დაღუპა.

პაპუნა. ღმერთო, ღმერთო!

ბარნაბა. სხვენზე ჩამოიხრჩო თავი. წარწერა დატოვა საფლავისთვის. არც ლექსია, არც სახელი, არც გვარი, აა, ეს რამდენიმე ნოტიანია...

პაპუნა. (კითხულობს ნოტებს). დო, დო, ლა, სოლ. ეს ერთი მელიღია გერმანული ფილიბიდანაა. მერი პიკორდი თამაშობდა... ამ სიმღერას „მშვენიერი მერი“ ჰქვია. ლამაზი მელიღიაა.

ბარნაბა. (დახედავს საათს). საცა ამოვლენ. საწყალი გოგო. სულ ახალგაზრდა გარდაიცვალა.

პაპუნა. რით გარდაიცვალა, სბრალთ?

ბარნაბა. მშობიარობას გადაჰყვა, საყვირველი ამბავია, პირველად ისე იოღად იმშობიარა, მეორე უფრო იოლი არ უნდა ყოფილიყო?.. ბოდში, ჩემო პაპუნა, უნდა გაგზორდე, მოჰყავთ უკვე. (სცენის სიღრმეში გამოჩნდება პროცესია, ოთხ მამაკაცს მოაქვს უხილავი სასახლე. დანარჩენები ქოლგების ქვეშ დგანან. პროცესიაში ვხედავთ ბატონ დიმიტრის, გიორგის, გელვანებს და სხვებს: პროცესია საფლავთან წრეს კრავს.)

ინგაროზა. ნინო, ნეტავ ეს ვინ მოიყვანეს?

ნინო. ჩემი რძალი, ნესტანია. (თავუღებლავ)

ინგაროზა. წვიმს, გზაში ალბათ ისეთი ტალახა იქნებოდა, ნეტავ რით გარდაიცვალა ნესტანი?

ნინო. მშობიარობას გადაჰყვა.

ინგაროზა. მშობიარობას?! (თითქოს და სიცილით), სულ დამავიწყდა, რომ ახეთი სიყვარულიც არსებობს, რა რასიინდრია საცოცხლე.

ნინო. (სევდილი). და რა მშვენიერია...

არჩილი. (იყურება უსასრულობაში). მშვენიერია? ნუთუ?

ნინო. არჩილ, გეუო, აქ მაინც დაწუნარდი.

ინგაროზა. რა კარგად მახსოვს ნესტანის ქორწილი, რა მშვენიერი იყო! გუნდმდე დღესაკით მახსოვს ნესტანის გამოხვლა სკოლასთან გამოსათხოვარ საღამოზე. თავის ლექსს კითხულობდა, მთელი პედლაშქო ტირილდა. არა, ასეთი ნიჭიერი არა ვინც ვხელობი. რა კარგი სახლი ააშენეს, პატარა წითელკრამიტისანი, წინ მოლი და იახამნის ბუჩქი, მე ვიყავი ჩემს გარდაცვალებამდე ორი კვირით ადრე, ლეღვის მურაბაზე დამპატივა ნესტანმა. რა ყოილი გოგო იყო!..

ერთ-ერთი ქალი. ჩვენს მეზობლად ააგეს სახლი, წერეთლის ქუჩაზე.

ერთ-ერთი კაცი. კარგი სახლი, აგურის... (სამი მომღერალი იწყებს ვალსებს)

ერთ-ერთი ქალი. რა კარგად ვაგლობენ, ხომ ვამბობდი, დღეს ვაგლობს მოვისმენთ-მეთქი. (სიჩუმე. უკვე ქოლგები გადაიშლება და გამოჩნდება ნესტანი, თეთრი კაბა აცვია, უკან გადააქუქული თმა პატარა გოგოსავით აქვს ბაფთით შეკრუ-

ლი. ნესტანი დაბნეულია. მიდის ნელა და გაეჭირვებით ათვალავებს საემბზე მსდრომს. გზაში ჩერდება და ოდნავ იღიბს. კიდევ ვერაფერია მომერად გადახედავს თავის საფლავს. მშვენიერად, შემდეგ კი მიდის გარდაცვლილთან და ქალბატონ ნინოსთან თავისუფალ სკამზე ჯდება.)

ნესტანი. (შშვილი ღიმილით) გამარჯობათ.

ინგაროზა. გამარჯობა, ნესტან.

ერთ-ერთი მამაკაცი. გამარჯობათ ქალბატონო ნესტან...

ნინო. ნესტანს...

ნესტანი. გამარჯობათ, ქალბატონო ნინო... (ოდნავი გაეჭირვებით) ვეჩმა მოდის. (ისევ შეხედავს საფლავთან შეკრებილთ)

ნინო. ისინი მალე წავლენ, დაისვენენ...

ნესტანი. თითქოს ათამა წელმა განვლო, რაც... რა კარგია, რომ მამს არ დავიწყნია, მე რომ ეს გალობა მიყვარს... რ, როგორ მწუხდება გული, რომ აქა ვარ, რაღაც ვერ ვარ ისევ... ალბათ იმიტომ, რომ აქ ვარ... გამარჯობათ მია არჩილ...

არჩილი. გამარჯობა, ნესტან, ვაგიმარჯოს ... (ნესტანი გაეჭირვებული ღიმილით ათვალავებს თავის ახალ სამყოფელს. ქალბატონ ნინოსთან იწყებს საუბარს. თითქოს უნდა დაემშვიდობოს მათ. ვინც სასაფლაოზეა ამოსული.)

ნესტანი. დედა ნინო, თქვენ რომ ბეჭედი და სათა გაუიდეო, იმითი სახლი ავაშენეთ, იმ სახლს, ახლა რომ ნახო, ვერ იცნობთ. უკან, პოლონელების ქარხნიხაყენ, თავისუფალი მიწა იყო, ჩვენ ნებადართა ავიღეთ და თქვენი დატოვებული ფუთათ...

ნინო. ფული მე დაგიტოვეთ?

ნესტანი. ნუთუ არ ვახსოვთ?... პიანინოში იდო, გიორგის დაბადების მოწინაშესთან, თქვენი ქორწინების ქაღალდთან და ომლიგაციებთან ერთად. სინათლის ქვითარზე ეწერა, ეს ფული ჩემს რძალს ნესტანს და გიორგის... არ ვახსოვთ?..

ნინო. კი, ვამახსენდა... მალე ამოვეთ ის ქაღალდი?

ნესტანი. არა, ქალბატონო ნინო, სრულიად შემთხვევით, ამას წინათ პირველი რეგისტრის „ფა“ ჩავარდა, ამწყობმა ნახა. იმდენი ვიტყვი, იმ ბარათს რომ დავხედე, იმ ფულით პატარა ოთახი მივაღარი ბავშვისთვის, გიორგი, ხომ იცით, ამისთანა საქმეებში არ ვარგა. მე თვითონ შევიძინე აგური, ცემენტი, კრამიტის ისეთი კარგა გამოკვივიდა, ისეთი კარგი — ნათელი, მშანი, მშრალი... (ნესტანს ხმა ჩაუწყდება. უყურებს მის საფლავთან შეკრებილთ. უყურებს, როგორ ემშვიდობებიან სამუდამოდ).

ნესტანი. სანამ აღამიანი ცოცხალია, არაფერი ესმის...

ნინო. მო, ჩემო ნესტან, აღამიანებს ბევრი რამ არ ესმით...

ნესტანი. თითქოს ყოველი აღამიანი ცალ-ცალკე ჩამწყვედიღია შუშის კარადში, ხედვით კი ხედავენ ერთმანეთს, მაგრამ არაფერი ესმით ერთმანეთსა. მე ისეთი შეგრძნება მაქვს, თითქოს და სახლი ათასი წლის წინათ ვნახე... ჩემი შვილი-ხალისი თანამედროვეში გაატარებს დღევანდელ დღეს. (მომართავს ერთ-ერთ მიცვალებულს), ბატონო გიორგი, ჩემი შვილი დღეს თქვენთანაა...



მაშაკაცი. მართლა?

ნესტანი. ვიდრე, ისე მოსწონს თქვენი ძველი სამედიცინო. ვახსოვთ, ბრინჯაოს ცხენის თავი რომა ბროლის ნალში ჩასმული? ძალიან უყვარს თქვენთან უფრო, არავის არ შეაწუხებს, არ არის ცილქი ბიჭი (ნინოს). ქალბატონო ნინო, როდის გამოვიღის ეს შეგრძნება, რომ მეც ერთ-ერთი მათგანი ვარ (თვალებით პროცესისკენ უჩვენებს) რამდენი დრო უნდა ამას?

ნინო. დაწერადი, გენაცვალე, მოითმინე და გაგივლის.

ნესტანი. (სევდიანად). ვიცი რომ უნდა მოვითმინო, შეხედეთ, მიდიან... მორჩინე გალობას და მადიან.

ნინო. სუ...

(ქოლგებს დაეცევენ. ბატონი დიმიტრი მოსოლოდნა ნესტანის საფლავს და ქალბატონ ნინოს საფლავს დაადგება. ქალბატონი ნინო თავს ასწევს).

ნესტანი. ქალბატონო ნინო, ნახეთ ბატონმა დიმიტრიმ თქვენც მოგიტანათ უვავილები, როგორ გვავს ჩემი გიორგი მამამისს, არა ქალბატონო ნინო? ადრე არ ვიცოდი, რა სიბნელეში, რა უფუნთოში და ტანჯვაში ატარებს ადამიანი თავის სიცოცხლეს. საწული ბატონი დიმიტრი. უთენიდან შუა დამდეგ სულ ფიქრშია, სულ განცდაში, სულ ტანჯვაში, თქვენ სიკვდილს ვერ შეურავდა ვერასცხით. (ბატონი დიმიტრი შორდება მეუღლის საფლავს და გადის).

ერთ-ერთი მიცვალებული. ნაწვიმარზე რა სიკრთილი იცის, არა? ზენა ქარს მთებადან საცივე ჩაოქავს, სამი დღე ასე იქნება, ნაქერალადან სიცივეს აქეთ გადმოაფენს (სცენაზე სიმყუდროვე და სიჩუმე ჩამოვარდება. ავანსცენაზე ჩვეულ ადგილას, რეჟისორის თანაშემწე გამოჩნდება. რეჟისორის თანაშემწე პაპიროსს ეწვევა. ნესტანი მუხლოდნელად წამოადგება, სჩანს, რალაც აზრმა გაუელვა თავში.)

ნესტანი. ქალბატონო ნინო, იცით, რა ვიფიქრებ ახლა? ხომ შეიძლება დავბრუნდე უკან? ვიცი რომ შეიძლება აი, ამ წუთში მომივიდა თავში. ის უკანა ოთახი ხომ დასამთავრებელი მაქვს? ერთი კედელი დარჩა მხოლოდ შესაღები. ამ წუთში იქ ვიყავი, ბიჭი მეჭდა კალთაში... არა, არა, უნდა დავბრუნდე აუცილებლად, უნდა დავბრუნდე უკან. შეუძლებელია, რომ არ დავბრუნდე... დარწმუნებული ვარ, რომ შეიძლება...

ნინო. შეუძლებელი რა არის ამაში?

ნესტანი. ხომ შეიძლება დავბრუნდე უკან? და ერთი დღე ხელახლა ვიცოცხლო. ხომ შეიძლება, არა, ქალბატონო ნინო?

ნინო. ერთ რამეს გეტყვი მხოლოდ, ნესტან, ნუ იზამ მაგას.

ნესტანი. (ცრემლიანი მიმართავს რეჟისორის თანაშემწეს). მითხარით, გემუდარებით, შემიძლია თუ არა დავბრუნდე სიცოცხლეს? გვედარებით, მიპასუხეთ, მართალი ვარ თუ არა? შემიძლია ხელახლა ვიყო ჩვენებთან იქ?

რეთისორის თანაშემწე. დიან. ზოგაერთმა სცადა უკან დაბრუნება, მაგრამ მერე იანა და ისევ აქ უფრო ირჩია.

ნინო. ნუ იზამ მაგას, ნესტან, იუჩე. შენ რომ გგონია, ისე არ იქნება, უკვლავად სულ სხვანაირად მოხდება. დაწერადი.

ნესტანი. არა, არ შემიძლია, ხომ არ არის აუცილებელი, მაინცდამაინც სევდიანი დღე ავიჩიო დასაბრუნებლად. მე უკვლავ ბედნიერია ავიჩივ. აი, იმ დღეს, პირველად გული რომ შემეკუმშა და ვიგრძენი, რომ გიორგი გაგუებებით შემიყვარდა. ნუთუ ეს დღაც ტკივილს მომიტანს? (საზოგადოებრივად სლდეს, ასე რომ პასუხს რეჟისორის თანაშემწე იძლევა).

რეთისორის თანაშემწე. გაფრთხილებ, ნესტან, შენ დაგბრუნდება სიცოცხლის შეგრძნება, კი არა, არამედ უნარი უკვლავე ამას უფრო გაგრძედა...

ნესტანი. მერე რა?

რეთისორის თანაშემწე. თანაც შენ გეცოდინება ის, რაზეც მათ, ცოცხლებს ჭერ-ჭერობით წარმოადგენს კი არ აქვთ.

ნესტანი. ნუთუ ეს ტკივილს მომაყენებს? რატომ? რასთვის არ უნდა წავიდე?

ნინო. დაბრუნება მხოლოდ ამიტომ კი არა ღირს, აქ, დაუფო ჩვენთან ერთხანს და გაიგებ, რომ სახლის უკვლავე წვრილმანი არაფერია, დავარება მხოლოდ ფიქრი მომავალზე. მოითმინე და უკვლავფერს თავად მიხვდები.

ნესტანი. ემ, ქალბატონო ნინო, როგორ შევძლო სიცოცხლის დაიწვევა? მე ხომ სიცოცხლის გარდა, არაფერი ვიცი? მეტი არაფერი გამაჩნია.

ნინო. ემ, ნესტან, ეს უაზრობაა... ფუჭია უკვლავფერი...

ნესტანი. მინდა დარწმუნდე ამაში. ამიტომ ავიჩიო რომელიმე ბედნიერი დღე.

ნინო. არ ქნა ეს, ნესტან, არ გინდა, გესმის? არ გინდა, არავითარ შემთხვევაში, თუ მაინც არ დაგეშლია, მაშინ ჩვეულებრივი დღე მაინც აირჩიე და მერე დარწმუნდები, რომ ბევრ რამეს ნახვ უჩვეულებად და შესანიშნავს...

ნესტანი. მაშინ რომელიმე დაბედების დღეს ავიჩივ, სანამდე გავთხოვდებოდი, ანდა ბიჭი მეყოლებოდა (რეჟისორის თანაშემწეს დაბეჭოებით) მე ვირჩევ იმ დღეს, თერთმეტი წლია რომ გავხდი.

რეთისორის თანაშემწე. კეთილი, რაზან არ იშლია... მას თან: თითოეტი თებერვალია, სამაზაბათი. რა გსურს, ნესტან? დილა? შუადღე? საღამო?

ნესტანი. მთელი დღე მსურს...

რეთისორის თანაშემწე. დაიწყოთ გარიერადიან. ვახსოვთ, რამდენიმე დღე თოვდა. დამით, როგორც იქნა, ქარი ჩადგა და გათენებისას დაიწვეს სახურავებიდან თოვლის ჩამოყრა. ჭერ უკვლავფერი მელნისფერია. მელნისფერია მოხუცი სახაბე, თქვენი მეზობელი, შვილაშვილის სათამაშო ნაჩიბი რომ ცდილობს დათოვლილი კიბის გაწმენდას, მელნისფერია პურის დროგაც, ძალღებაც. პურის სუნს რომ მისდევენ. მელნისფერია ორთქლიც. ცხენს რომ ზურგზე ასდის. ნელა დგება, თეთრი, თეთრი სანთლით განათებული ჩუში, ნაზადღე.

ნესტანი. (ცივლით წამოიჭრა სკამიდან) ეს ხომ ჩვენი ბაღია. როგორ დაუთოვლია! რამხელა ბო-



ხოში ადევს აკაკის ივლიანე ჩიტუნაშვილი ბამბუკის ცოხით ბერტყავს დათოვილი ბზის ბუჩქებს. აი, აფთიაქი, რა კარგი იყო, მანამდე პოლიკლინიკას მიუშენებდნენ, რა ლამაზი. (მთელი ეს მოქმედება საკმაოდ კარგად იყო განათებული; ეხლა კი მარცხენა მხარე სულ უფრო და უფრო ნათდება, მარჯვენა მხარის ხარჭზე).

რ ე თ ე ს ო რ ი ს თ ა ნ ა შ ე მ მ წ ე. მის მერე განვლო თერაპეუტიკა წვლამა.

ნ ე ს ტ ა ნ ი. ხომ ჩვენი ქალაქია, ბავშვობისას რომ მიწახავს. მაშინ კიდევ მიუყვებოდა ბაღს თიერი დონებ, ჭობს რომ ჩავატარებდით ტყაცუნით. ნეტავ ჩვენები შინ თუ არიან?

რ ე თ ე ს ო რ ი ს თ ა ნ ა შ ე მ მ წ ე. შინ არიან. ეხლა დედა ჩამოვა ქვევით, სამხარეთულოში და საუზმეს მოგაშალებს.

ნ ე ს ტ ა ნ ი. დედა? მართლა? მამა?  
რ ე თ ე ს ო რ ი ს თ ა ნ ა შ ე მ მ წ ე. მამა, ხომ გახსოვს, მივიღინებამო...

ნ ე ს ტ ა ნ ი. შეხედეთ ისაკა! სად მირბის, ისაკა ხომ მკვდარია?...

(კულისებიდან ისმის ისაკასა და დიმიტრის საუბარი)

დ ი მ ი ტ რ ი. ისაკ, ისაკ? ნუ მემალბები, გბედავ, აქ რა გინდა? მე ხომ საავადმყოფოში დაატოვე?

ნ ა კ ა ი. (დარცხვენით) დაბ, ექიმო...

დ ი მ ი ტ რ ი. მერე ავადმყოფს ქუჩაში რა უნდა. თანაც საავადმყოფოს ფლოსტებში. გაგიდღი? ხელში რა გეჭირავს, მომე, მომე, ნუ მალავ!

ნ ა კ ა. არაფერია, ექიმო.

დ ი მ ი ტ რ ი. პური, ყველი, კარაქი!

ნ ა კ ა. სამი დედა თოვს, მამაჩემი რომ ცოცხალი იყოს, პურს ის მოიტანდა, ის გლახაკები დაწყებდნენ უპუროდ... საავადმყოფოში ამბობდნენ, აღმასკომს სადგურთან პური ვერ შემოაქვსო...

დ ი მ ი ტ რ ი. დაუსტინე იმ ფაეტონს, (სტვენა) ვიტალი, წაიყვან ამას საავადმყოფოში, ა, ფული, უყიდე ამით რამე, წაუღე სახლში... შენ, როგორც მიგაყვან, დაწევი ლოგინში, ცხელი ჩაი და წითელი სტრებტოცილი!

ქ ე თ ე ვ ა ნ ი. აბა, ბავშვებო! თენგიზ, ნესტან; ადექით ეხლავე!

ნ ე ს ტ ა ნ ი. დედა, დედა! აქა ვარ! ვაი, რა ახალგაზრდაა დედა! არ ვიცოდი, თუ ასეთი ახალგაზრდა იყო დედა როდისმე.

ქ ე თ ე ვ ა ნ ი. ჩამოდით ქვევით და აქ ჩაიცივით, ცეცხლთან, მალე! მალე! საწოლზე ნუ ხტუნავ! ჩაიხა დეებია გაჩერე, ბიჭო, ფები, ჩავაცვა წინდა!

დ ი მ ი ტ რ ი. (გადაჭრის სცენას და ამბობს) ჩვენს საავადმყოფოს თერაპეუტიკა დიდი შვიდი საათზე მიწის შვიდი გრადუსი გვაჩვენა ცელისუსით. (დიმიტრის გადის კულისებში)

ქ ე თ ე ვ ა ნ ი. ვესმით, ბავშვებო? შვიდი გრადუსი უჩვენებია ბატონი დიმიტრის თერაპეუტიკის. თბილად ჩაიცივით! ნეტავ აღმასკომმა პური თუ შემოიტანა ქალაქში წყალი ხომ არ გაყინულა ოსკანში ნესტან ჩემი (თავძალადატანებით) დედა, ვერსად ვერ ცნახვ ჩემი ცისფერი კაშნე...

ქ ე თ ე ვ ა ნ ი. გაახილეთ თვალი და ნახავ, კაშნე თვითონ არ გეტყვის, აქა ვარ, მოდი შემოგვხეიო. დიდი კამოდის უჯან დევს.

ნ ე ს ტ ა ნ ი. აქ, არის! (ნესტანი ცუდადაა გულზე იღებს ხელს).

დ ა ვ ი თ ი. გამარჯობა, ჩემო საბა...  
ნ ა ბ ა. გაგიმარჯოს, დავით... დასველებულია!

უ ნ დ ა ა ხ ლ ა მ ა გ ა ს, სად იყავი ასე უთენია!

დ ა ვ ი თ ი. მივიღინებამო გახლდით. რა ზეავრიელი თოვლია, არაყს რომ ამბობ, სადგურში დავლიე ცოტა, ნიგოზი დავაყოფო...

ნ ა ბ ა. ნეტავ აღმასკომმა პურის ფქვილი თუ შემოიტანა?

დ ა ვ ი თ ი. ჩემი თვალით დავინახე, უამრავი რამ შემოიტანა: პური, ყველი, კარაქი, შაშხი, ორი ვაგონი შაქარი, გიტარები.

ნ ა ბ ა. შეშა?

დ ა ვ ი თ ი. უამრავი!

ნ ა ბ ა. აბა, მაშინ სიცოცხეს რა სჭობია! მიკრობები კვებდნენ! (ბლბათ იმიტომ, რომ დღლა სუსხიანია, თოვლიანი! ყველაფერი მკვეთრია, ხმები მოძრაობა, მთელი სცენა ბავშვის ნახატს ჰგავს).

დ ა ვ ი თ ი. მოდე, ქეთო, გაყოცო, ქალო, მომენატრე! შენ თუ. მოეწონათ შენი ლექცია?

დ ა ვ ი თ ი. ძალიანი გაგიადნენ! ნახევარს ყურები ჰქონდა ახვეული და ნახევარი ბიულეტენზე იყო... აქ რა არის ახალი?

ქ ე თ ე ვ ა ნ ი. ბატონმა დიმიტრამ თქვა, საავადმყოფოს თერაპეუტიკაში მინუს შვიდი გრადუსი აჩვენაო.

დ ა ვ ი თ ი. ძალიანაც კარგი თუ აჩვენა, რაც ჩემი თვაი მახსოვს, ეგ თერაპეუტიკა გაშეშებული იყო ერთ ადგილზე, მაშახადამე დაიძრა, მოხალოცი ამბავია.

ქ ე თ ე ვ ა ნ ი. დავით, აბა თუ გახსოვს, ვისი დაბადების დღეა დღეს?

დ ა ვ ი თ ი. როგორ თუ არ მახსოვს? (პალტოს გულს ჭიბები ჩაიდებს ხელს) სადაა ჩემი გოგო! სადაა ჩემი სიხარული ჩემი ცოყვის თათი! სადაა ჩემი სიცოცხლე!

ქ ე თ ე ვ ა ნ ი. თენგიზ, ხელს ნუ უშლი ნესტანს! აბა ჩქარა, აბა მალე!

დ ა ვ ი თ ი. ყველაზე ლამაზი გოგო სადაა? სადაა ჩემი პატარა გოგო? ყველაზე კობტა ვინაა? ვინ უყიდას მამას კამფეტს. მამა რომ დაბერდება? მამას რაღაცა აქვს ყველაზე ლამაზი შვილისათვის.

ნ ე ს ტ ა ნ ი. კმარა! კმარა! მეტს ვერ გაუფლბია! რა ახალგაზრდები არიან, რატომ დამიბერდნენ, რა კარგები არიან ახლა: დამაზები, ჭანმრთლები, ახალგაზრდები... მერე რა მოხდით? დედა, მე უკვე დიდი ვარ! აქა ვარ, დედა! როგორ მიყვარხარ რომ იცოდე, ვაი, ყველაფერს ვხედავ, თვანობი ცრემლით ამგვის! (გაკვირვებული უყურებს რეჟისორის თანამემწეს, შემდეგ შეისი სამხარეთულოში, სადაც, ჩვეულებრივ, ქალბატონი ქეთევანი საქმიანობს და ბავშურ ხმით მიმართავს).

ნ ე ს ტ ა ნ ი. დილა მშვიდობისა, დედა!

ქ ე თ ე ვ ა ნ ი. (გადახეხევა, აკოცებს, მიმართავს როგორც ყოველთვის საქმიანად). მომილოცავს დაბადების დღე. დღეიდან უკვე პატარა აღარა ხარ. აწი ტყუა გამართებს. გაიხარდე დიდი გოგო. მიდი ნახე, არ ვაინტერესებს, რა ხარუქარი გეოის?



დავით ი. ვინ არის აქ უველაზე კარგი გოგო? ვინ უყვარს მამას?

ქეთევანი. მიღი, ნახე, რა საჩუქარი გელის!  
ნესტანი. ვაი, დედა, არ მინდა არ მინდა საჩუქარი (რევისორის თანაშემწეს): მეტი აღარ შემოძლია მეტს ვერ გაუძღვებ! კმარა! კმარა!

ქეთევანი. ხომ კარგი საჩუქარი მიიღე მამისაგან? ნახე, რა საკაბე ჩამოგიტანა — კრეპოზუტეცია. გაიზრდები, სკოლას დაამთავრებ და მაშინ შეიკრავ.

იმ ფერად ნახატებს ვინც მოგიტანდა, ჩემზე კარგად იცი. საკვირველი ამბავია პირდაპირ, დილით გამოვიდვარ შვილის ნახევარზე, ფხაკუნს მესმის, შოშოთ კინაღამ გული წამავდა, კარის ქვეშ, ღრუბოში, რაღაც მოცოცავს, დავაბიჯე ფეხი, შემერჩა ეს ფერადი ფოტო: წარმოგიადგენია? შვილის ნახევარზე ამდგარა გიორგი შენი გულისთვის.

ნესტანი. (გულზე ხელს იდებს) ოი, გიორგი, გიორგი, როგორ დამავიწყდა.

ქეთევანი. ჩაი ცხელი უნდა დალიოთ, მღუღარე, რომელსაც გაერთე უინავს, შვლის წინდები უნდა ჩაიცვათ.

ნესტანი. (სულ უფრო და უფრო დაეინებით). დედა, შემოხმედე, ერთი შემოხმედე. ერთი წუთით მაინც შემოხმედე. დამინახე. რა, ძალიან გზოვს, დამინახო. თოთხმეტი წელი გავიდა, დედა. მე გარდავიცვალე, შენ ბებია გახდი. მე ცოლად გავუკვივ გიორგი ალავიძეს. ახლა ერთი დღით დაგიბრუნდი, ვიყოთ ბედნიერნი. მოდი შევხედოთ ერთმანეთს.

ქეთევანი. ზევით უაქები რომ არის, შეგიძლია ატარო. უკვე პატარა არა ხარ. ისეთი კარგი უკვილები აქარგია, მკლავები იაპონური აქვს, კიშონია.

ნესტანი. ეს შენ მარტყე ხომ? რა კარგია რა ლამაზი! წუხელ სანამ დავიძინებდი, სულ ამაზე ვფიქრობდი, ვგუფდები ასეთ სახელოებზე...

ქეთევანი. ასე ვიფიქრე, ნესტანს გაუხარდება შენთვის. რამდენი წელია მაქვს და არ ვატარებდი, ვინახავდი... მაგრამ შთავარი საჩუქარი მაინც მამაშენმა გავიკეთა. ზუმრობა საქმეა შენი ხნის გოგოსათვის ასეთი საკაბე? ორი შვილის პატრონი ვარ და ძლივს ველირე კრეპოზუტეცის კაბას. აბა, სულ სიხარულში, ფრიალზე სწავლავი, მშობლების ხარებაში.

დავით ი. (უცლისებრიან) ჩემი გოგო სად არის? სად არის ჩემი სიხარული? ჩემი ნესტან-დარეჩანი! ვისი დაბადების დღეა დღეს? ვის უყვია მამამ საჩუქარი?

ნესტანი. (რევისორის თანაშემწეს). მეტი აღარ შემოძლია კმარა! კმარა! სწრაფად ხდება უველაფერი! ერთმანეთის დანახვას ვერ ვასწრებთ (მწარედ სტირის) (შუბი ნელ-ნელა იცლებს). სცენის მარცხენა მხარე სიმნელეში იძირება, ქალბატონი ქეთევანი თანდათან გაუჩინარდება).

ნესტანი. რა ვიცი, დღე დღეს მისდევდა... ჩვენ კი ვერაფერს ვამჩნევდით. აღარ მინდა... აქ... წამოვანთე ისევე სასაფლაოზე... მიმახარეთ ისევე მიწას... ოღონდ სულ ცოტა მაინც მაღროვით... ერთი კიდევ გადავხედო უკანასკნელად უველა-

ფერს... მშვიდობით, ჩემო დაბადების დღე, მშვიდობით თოვლიანო დღე, მშვიდობით, ჩემო ქალაქო... დედიკო, მამიკო, თენგიზ... მშენებლობით, ჩვენო ძველო საათო, შენი ნაწი წაქეცი (სამს. მსმ. უყვება, მშვიდობით, მშვიდობით, ფანჯრის ქვეშ დედაჩემის დარგული ვარდის ბუჩქო, მშვიდობით, დილის საუღმვე, მშვიდობით, ცხელო აბაზანა, ბატყლის თბილო საბაო, მშვიდობით, მშვიდობით, დილით გაღვიძებავ და ძველ იატაკზე მოთამაშე პატარა სხვიო, ნიკელის საწოლის კუთხესთან მოთამაშე ნათურის ოქროს წაწმენდი, მშვიდობით გიორგი, ჩემო გიორგი... (რევისორის თანაშემწეს კრეპლებით) არის კი ვინმე ამ ქვეყანაზე, ვინც ამ ქვეყანაზე უკველ წაშს გრძობდეს, რა არის სიცოცხლე? მიწავ, რა წარმტაცია ხარ? ო, სიცოცხლე, იმდენად წარმტაცი ხარ, რომ შეუძლებელია აღამაინა იცოდეს შენი ფასი.

რეთისორის თანაშემწე. ეგებ წინდაენება და პოეტებს ცოტაოდენი მაინც ესმოდეთ ამ ცხოვრების სიტუაციას...

ნესტანი. მე მზადა ვარ დავბრუნდე სასაფლაოზე... (უხმოდ მოვა და ჩამოვდებმა თავის სკაზე. ქალბატონი ნინოს გვერდით. პაუზა).

ნინო. იყავი ბედნიერი?

ნესტანი. ნეტავ თქვენთვის დამეჩერებინა, დედა ნინო... აქ უველა ბეცია, ვერაფერს ხედავენ...

ნინო. ნახე, გამოიღარა... ვარსკვლავებიც გამოჩნდნენ...

ნესტანი. ნეტავი დამეგლო თქვენთვის უფრო...

არჩილი. (გესლიანად, აღვზნებით). ახლა ხომ მისვლი უველაფერს? აი, რას ნიშნავს სიცოცხლე... იარო ბრმასავით, უციცობის ნისლში. ტყეპნო მიწა ერთ ადგილზე, თელავედ სხვათა უნაზს გრძნობებს. უნიჭოდ ფლანგავდე მოცემულ დროს, თითქოს წინ მილიონი წელი გეღოს... შენ კი, ვნებებს აუოლოდი, მონა ხარ მდებარე სურვილების. უნდა გაიგო, რა უარსობაა სიცოცხლე, რომლისაკენაც ასე ძლიერად მიგიწევს გული.

ნინო. ბატონო არჩილი, რასაც თქვენ ბრძანებთ, სიმაბოროტე, მაგრამ არა სრული, ნესტან, შეხედე იმ ვარსკვლავს. ნეტავ რა ჰქვია?

ერთ-ერთი მამაკაცი. ჩემი ბიჭი შორეულ ჩრდილოეთში მსახურობდა მეზღვაურად, რომ დაბრუნდა, დამ-დამობით ფანჯარასთან ქდებოდა და გავსწავლიდა, რომელ ვარსკვლავს რა ჰქვია, საით მიდის...

მეორე მამაკაცი. ემ, რა სჯობია ვარსკვლავებს რომ სცნობ!

ერთ-ერთი ქალი. ნეტავ იმას, ვინც ვარსკვლავებს სცნობს!

არჩილი. აი, ერთიც გამოჩნდა მანვარი.

ხმები. საწოლად ოცებაში. უცნაურია, საკვირველია... რა დროს სასაფლაოზე სიარულია? დმერთო, რაშია ნეტავ საქმე?

ნესტანი. ი. დედა ნინო, ეს ხომ გიორგია?

ნინო. სუ, ჩემო გოგო, დაყნარდი...

ნესტანი. ეს გიორგია, გიორგი!

(შემოდის გიორგი, ნელა მიდის სასაფლაოსაკენ).

მეორე მამაკაცი. ჩემი ბიჭი ამბობდა, მილიონი წელი უნდა, სანამ წოვიგირით ვარსკვლავის სხვი